

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Hanna Virnes

Sivutoimisen toiminimiyrittäjyksen osakeyhtiöittäminen

Yritysmuodon muuttaminen ja verotuksellinen kannattavuus

Opinnäytetyö

Kevät 2024

Tradenomi (AMK), Pk-yrittäjyys

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Pk-yrittäjyys

Tekijä: Hanna Virnes

Työn nimi alaotsikoineen: Sivutoimisen toiminimiyrityksen osakeyhtiöittäminen: Yritysmuodon muuttaminen ja verotuksellinen kannattavuus

Ohjaaja: Tuulia Potka-Soininen

Vuosi: 2024

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä: 0

Opinnäytetyön aiheena on toiminimen osakeyhtiöittäminen. Yksityinen liikkeen- ja ammatinharjoittaja, eli toiminimi on yleinen aloittavien yrittäjien yritysmuoto, jonka byrokratia koetaan yritysmuodoista kevyimmäksi. Merkittävin ero toiminimen ja osakeyhtiön välillä on se, että toiminimellä yrittävä solmii yrityksen sopimukset henkilökohtaisesti ja vastaa koko omaisuudellaan yritystoiminnasta. Osakeyhtiöstä muodostuu oikeushenkilö, ja osakkeenomistajat vastaavat yritystoiminnasta vain sijoittamiensa osakkeiden pääoman määrällä. Toiminimiyrityksen osakeyhtiöittämisestä syntyy eroja niin yrityksen hallinnossa, vastuukysymyksissä, kuin myös yritysmuotojen verotuksessa. Mitä kaikkea käytännössä tapahtuu yritysmuodon muutoksessa ja millaisia hyötyjä siitä voisi yrittäjälle olla?

Työssä tutkitaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla, millaisia vaikutuksia osakeyhtiöittämisellä on toiminimiyritykselle. Lisäksi vertaillaan teoriaosan avulla muodostetulla taulukkolaskelmalla case-yrityksen erilaisten ansio- ja yritystulon yhdistelmien verotuksellista kannattavuutta yrittäjän kokonaisverotuksen kannalta. Tutkimuksen näkökulmana käytetään sivutoimista yrittäjyyttä ja sen kehittämistä, mutta yritysmuodon muutoksen teoria on sovellettavissa kokoaikaiseen yrittäjyyteen. Työssä pyrittiin vastaamaan kysymyksiin siitä, millaisia asioita toiminimiyrittäjän kannattaa ottaa huomioon yritysmuodon muutosta harkitessa, ja millaisia hyötyjä tai mahdollisia haittoja yritystoiminnan osakeyhtiöittämisestä voi olla.

Verolaskelmissa havaittiin, että yrityksen muuttaminen osakeyhtiöksi ei vaikuttanut negatiivisesti yrittäjän kokonaisverotukseen, vaan osakeyhtiö yritysmuotona saattoi olla hieman tai selvästi kannattavampi yritysmuoto. Yrittäjän on kuitenkin huomioitava yritysmuodon muutoksessa myös varojen käytön muuttuminen, kasvavat kirjanpidon ja palkkahallinnon vaatimukset sekä osakeyhtiön hallinnolliset osakeyhtiölain mukaiset vaatimukset. Yritystoiminnan päättäminen ei ole enää niin yksinkertaista osakeyhtiöittämisen jälkeen, kuin mitä toiminimen toiminnan päättäminen on. Yhteenvetona voisi todeta, että mikäli yrittäjällä on vahva jatkuvuuden näkemys yritystoiminnastaan sekä kenties tarvetta varautua tulevaisuuden investointeihin, tarjoaa osakeyhtiöittäminen yrittäjälle laajemman työkalupakin yrityksen kehittämiseen. Osakeyhtiöittäminen vähentää myös yrittäjän muuhun omaisuuteen kohdistuvaa riskiä ja laajentaa yrittäjän kokonaisverotuksen verosuunnittelun mahdollisuuksia.

¹ Asiasanat: toiminimet, osakeyhtiöt, yritysmuodot, yritysverotus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Bachelor of Business Administration, SME Business Management

Author: Hanna Virnes

Title of thesis: Conversion from a part-time private trader into a limited liability company: The change of company form and its profitability

Supervisor: Tuulia Potka-Soininen

Year: 2024

Number of pages: 49

Number of appendices: 0

The primary objective of this bachelor's thesis was to conduct a comparative analysis between operating a business as a private trader versus operating it as a limited liability company (LLC). Establishing a business as a private trader is often perceived as a straightforward entry point into entrepreneurship, given its simpler administrative requirements compared to those of an LLC, which must adhere to the regulations of the Limited Liability Companies Act. At some point, an entrepreneur may start to wonder if an LLC would be a better suited option for their company. What will happen in the change of company form and how could a private trader benefit from the advantages and taxation of an LLC?

This thesis consists of a descriptive literature review, which was sourced collecting information from contemporary literary sources. The information was organized thematically to form the theoretical framework of the study. Additionally, the thesis involves practical calculations to compare the overall tax liabilities of the entrepreneur of the case company. While the analysis is centered on part-time entrepreneurship due to the case entrepreneur used in calculations, the principles and examples provided hold relevance for full-time entrepreneurs, as well. The key distinctive factors between the two company forms come from the Finnish taxation system, how the company income is distributed to its owner, and the owner's liability towards the company obligations. The shareholders of the limited liability company have no personal liability for the obligations of the company, and the company itself forms its own legal person, whereas the private trader has full liability having the same business and personal incomes.

The findings of this thesis indicate that conversion from a private trader into an LLC may offer profitability for part-time entrepreneurs due to lower overall tax burdens. An LLC's limited liabilities towards its owner also protect the entrepreneur's other assets in case some of the business risks actualize. However, conversion into an LLC entails compliance with a multitude of legal requirements governing accounting practices, payroll administration, and corporate governance. Overall, if the entrepreneur sees the company growing in the future and has the capacity to manage the associated legal obligations, changing the company form to an LLC holds potential for optimizing tax strategies and fostering the long-term development of the business.

¹ Keywords: private trader, limited liability company, company forms, company taxation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen tausta	7
1.2 Aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset	8
2 TOIMINIMI JA OSAKEYHTIÖ YRITYSMUOTOINA SUOMESSA.....	10
2.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja	10
2.2 Osakeyhtiö	10
3 TOIMINIMEN MUUTTAMINEN OSAKEYHTIÖKSI	12
3.1 Varallisuus ja verotus yhtiömuodon muutoksessa	12
3.2 Osakeyhtiön perustaminen.....	13
3.3 Yrityksen varojen jakaminen on osakeyhtiössä säädeltyä.....	13
3.4 Yrittäjän palkan maksamisen velvollisuudet ja mahdollisuudet	14
3.4.1 Yrittäjän työeläkevakuutus- ja sairausvakuutusmaksuvelvollisuus.....	15
3.4.2 Luontoisetujen ja henkilökuntaetujen tarjoaminen	15
3.4.3 Päivärahat ja kilometrikorvaukset	16
3.5 Kirjanpidon vaatimukset muuttuvat tiukemmiksi	17
3.5.1 Osakeyhtiöitä koskee tilinpäätösvelvollisuus.....	17
3.5.2 Tarvitseeko yritykselle valita tilintarkastaja?.....	19
3.6 Osakeyhtiö muuttaa yrittäjän vastuuta yritystoiminnasta	19
3.7 Osakeyhtiön johtaminen ja päätöksenteko ovat osakeyhtiölain sääntelemiä	21
3.8 Yritystoiminnan lopettaminen tai keskeyttäminen.....	23
4 VEROTUS.....	25
4.1 Osakeyhtiön tuloverotus.....	25
4.2 Osinkojen jakaminen ja niiden verotus	26
4.3 Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoituksella tehtävät vähennykset.....	27
4.3.1 Toiminimiyrittäjän ajoneuvokulut ja tilapäisen työmatkan lisävähennys	27

4.3.2	Työtilan kulujen vähentäminen verotuksessa.....	28
4.4	Toiminimiyrittäjän yritystulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloon.....	28
4.5	Luonnollisen henkilön tuloverotus	29
5	TUTKIMUSMENETELMÄ.....	33
6	TULOKSET	35
6.1	Hallinnolliset muutokset.....	35
6.2	Yritysmuodon muutoksen vaikutus verotukseen	37
6.3	Case-yrityksen verolaskennan tulokset.....	38
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	42
	LÄHTEET	45

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Toiminimiyrittäjän ja osakeyhtiön verotuksen erot (Virnes, 2024).....	37
Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikko (Verohallinto, 2023i).....	32
Taulukko 2. Yrittäjän kokonaisverotuksen tulokset: yritysmuotona toiminimi	40
Taulukko 3. Yrittäjän kokonaisverotuksen tulokset: yritysmuotona osakeyhtiö	40
Taulukko 4. Vuokratulojen vaikutus yrittäjän nettotuloihin.....	40

1 JOHDANTO

Toiminimi on yritysmuoto, jonka aloittava yrittäjä usein valitsee ja jota hänelle suositellaan. Toiminimellä yritystoiminnan harjoittamista kuvataan kevyimmäksi ja vaivattomammaksi yritysmuodoksi ja sen perustamista helpoksi ja edulliseksi (Digi- ja väestötietovirasto, i.a.). Näin kuvailtuna toiminimi kuulostaa yritysmuotona ylivoimaisesti houkuttelevimmalta erityisesti silloin, kun yrittäjän ei ole tarkoituskaan kasvattaa, ainakaan alkuun, yritystoimintaansa kokopäiväiseksi yrittäjyydeksi ja yritystoiminnan on tarkoitus olla pienimuotoista. Aloittavaa yrittäjää voivat hämmentää osakeyhtiölain määräykset, kirjanpito ja hallinto, yrityksen varallisuuden jakaminen ja yrityksen edustaminen. Toiminimen valinta yritysmuodoista aloittavalle yritykselle johtuukin yleensä juuri siitä, että se koetaan byrokratian määrältään helpoimmaksi ja selkeimmäksi.

Yritystoiminnan kasvaessa ja kehittyessä voi herätä kysymyksiä siitä, pitäisikö toiminta osakeyhtiöittää. Osakeyhtiön ajatellaan yritysmuotona tuovan yrittäjän vastuuseen ja verotukseen liittyviä etuja, joita toiminimiyrittäjällä ei ole. Se, milloin osakeyhtiöittäminen on yritystoiminnalle kannattavaa, riippuu yrittäjän tarpeesta nostaa palkkaa yrityksestä, yrityksen nettovarallisuudesta, yrityksen tekemästä tuloksesta, investointitarpeesta sekä esimerkiksi mahdollisesta tarpeesta palkata yritykseen ulkopuolista työvoimaa (Suomen yrittäjät, i.a.). Sivutoimisella yrittäjällä tilanteeseen voi vaikuttaa myös muualta saatava ansiotulo. Liiketoiminnan yhtiöittäminen nähdään yleensä tarkoituksenomaisena erityisesti silloin, kun on tarve hankkia pääomaa, sekä jakaa, välineistää tai siirtää yritysriskiä, sekä kun halutaan hyödyntää ryhmätyötä ja rajata omistajien vastuuta yritystoiminnassa (Villa, 2023, s. 36).

1.1 Tutkimuksen tausta

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelma on toiminimen osakeyhtiöksi muuttamisen kannattavuuden eri näkökulmien arvioiminen. Työn taustalla on pienimuotoinen sivutoiminen yrittäjyys ja sen kehittäminen, joten valitut verolaskennan esimerkit ja työn näkökulma ovat erityisesti sivutoimisen yrittäjän näkökulmasta. Työn tulokset ovat kuitenkin yleistettävissä yleisesti toiminimen osakeyhtiöittämiseen. Työn tutkimuskysymykset ovat; Millaisia etuja yrityksen ja yrittäjän kokonaisverotuksen näkökulmasta katsoen voisi toiminimiyrityksen osakeyhtiöittämiselle olla? Millaisia käytännön asioita sekä hallinnollisia seikkoja toiminnan osakeyhtiöittämisestä seuraa? Saavutetaanko osakeyhtiöittämisellä verotuksessa, tai yritystoiminnan muussa kehittämisessä sellaisia etuja, että yrittäjän kannattaa harkita toiminnan osakeyhtiöittämistä?

Työn tulokset antavat lukijalle kuvan, kuinka yritysmuodon muutos osakeyhtiöstä toiminnaksi vaikuttaa kokonaisuudessa yrityksen hallintoon ja verotukseen. Tulosten tarkoitus on selvittää yritysmuodon vaihtamista harkitsevalle yrittäjälle yritysmuodon muutoksen seuraukset, jotta hän voi harkita muutoksen kannattavuutta oman yritystoimintansa osalta.

1.2 Aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset

Aiemmin tehdyissä tutkimuksissa on tutkittu usein yritysmuodon muutosta nimenomaan verotuksen näkökulmasta. Erityisesti maatalojen osakeyhtiöittämisestä olisi löytynyt runsaasti aiempia tutkimuksia, mutta koska maatalojen ja palvelualalla toimivan mikroyrittäjän välillä on merkittäviä toimialaan liittyviä eroja erityisesti osakkaiden määrän, sekä yritysten velkojen ja yrityksen nettovarallisuuden suhteen, niin ne rajattiin pois. Maataloilla on myös kyse usein toiminimen osakeyhtiöittämisestä, mutta maatalousalan yrittäjyys vaatii yleensä suuret investoinnit tuotantotiloihin, kalustoon ja mahdollisiin eläimiin heti yritystoiminnan alkuvaiheessa, joten tuloksia haluttiin verrata sellaisiin tuloksiin, joissa yritystoiminta on lähempänä case-yrityksen palvelualalla tapahtuvaa yritystoimintaa.

Eriksson (2018) on tehnyt kahden eri case-yrityksen tutkimuksen toiminimen osakeyhtiöittämisestä, jossa tutkimuksessa tarkastelluille case-yrityksille olivat kirjanpitäjät suositelleet yritysmuodon muuttamisen harkitsemista verotuksellisten hyötyjen takia. Hänen työnsä tuloksena molemmat yritykset olisivat verotuksellisesti hyötyneet osakeyhtiöittämisestä. Toisen yrityksen kohdalla hyöty tosin jäi sen verran matalaksi, että tutkimuksessa oli todettu, että muutosta olisi harkittava myös vastuun, yrityksen kehittämisen ja hallinnollisen taakan näkökulmasta. Tutkimuksessa vähemmän verotuksellista hyötyä muutoksesta saavan yrityksen osalta myös yrityksen tulevaisuuden suunnitelmat vaikuttavat yritysmuodon muuttamiseen, sillä yhtiön kasvattaminen ja verosuunnittelu ovat osakeyhtiöittämisessä suurimpia etuja. Erikssonin kanssa samoilla linjoilla on ollut myös Rainio (2021), joka on myös yrittäjille suunnatussa oppaassa maininnut yritystoiminnan muutokselle perusteiksi nimenomaan varallisuuden kasvamisen, riskien hallinnan, laajentamismahdollisuudet, sekä verotuksen suunnittelut helpottumisen osakeyhtiössä. Lisäksi hän korostaa omassa työssään osakeyhtiön etuna myös sitä, että yrittäjä voi hyötyä myös verottomista henkilökuntaeduista ja järjestää itselleen työnantajan tarjoamaa työterveyshuoltoa. Reikko (2021) korosti myös työnsä tuloksissa kevytyrittäjästä osakeyhtiöön siirtymisessä yrittäjän saamia etuja hallinnollisen vastuun lisääntymisen ohella.

Ojanperä (2015) ja Kauppila (2019) suhtautuvat yritysmuodon vaihtamiseen varauksellisemmin. Ojanperä oli tullut tilitoimistoille tekemässään ohjeistuksessa siihen tulokseen, että yritysmuodon muutoksen kannattavuus on niin vahvasti yrityksestä ja yrittäjistä riippuvaista, ettei suoraa ohjetta muutoksen kannattavuudelle voi antaa. Tilitoimistojen on hänen mielestään arvioitava jokaisen yrityksen tilannetta erikseen huomioiden muutoksen erilaiset näkökohdat. Kauppila suosittelee oppaassa sivutoimista yritystoimintaa harkitsevalle yrittäjälle toiminimiyrittämistä yksinkertaisimpana yritysmuotona osakeyhtiöittämissä sijaan. Osakeyhtiön hän on kokenut tuovan helpotusta suurituloisten verotukseen, mutta yritysmuotoon liittyvän juridiikan olevan aikaa vievää ja haastavaa erityisesti yksinyrittäjälle. Grönholm (2013) tukee johtopäätöksissään sitä, että toiminimi sopii paremmin yritysmuotona yksinyrittäjille, joiden yritystoiminta perustuu heidän henkilökohtaiseen työpanokseensa. Myös hänen mielestään pienen yritystoiminnan osalta osakeyhtiön vaatimusten täyttäminen voi olla yksinyrittäjälle turhan työlästä, vaativaa ja taloudellisesti rasittavaa.

Ruotsalainen (2019) on tutkinut omistajavetoisten osakeyhtiömuotoisten mikroyritysten nettovarallisuuden ja osinkojen maksamisen vaikutusta verotukseen. Hänen tutkimuksessaan tehtyjen laskelmien perusteella alle 40 000 euron yrittäjän ansiotuloilla ei yrityksen nettovarallisuuden kasvattamisesta ole yritystulon jakamisessa osinkojen kautta taloudellista merkitystä, tai palkkatulo voi olla jopa edullisempaa. Sen sijaan lähestyttäessä 100 000 euron vuositulo-tasoa osingonjaon merkitys korostuu. Vaatii kuitenkin huomattavaa yrityksen nettovarallisuutta, mikäli pyrkii maksamaan yrittäjälle verotuksessa edullisempaa huojennettua osinkoa palkan sijasta. Palkan ja osingonjakamisen suhteesta toteaa Grönholm (2013), että vertailtaessa yritysmuotoja on huomioitava yrittäjän kokonaistilanne. Osinkoina nostettaessa verot muodostuvat palkkana maksamista edullisemmiksi, mutta puolestaan yhtiön maksamat tuloverot kasvavat. Hän huomauttaa lisäksi, että yrityksen kehittämiseen varautuessa on muita yhtiömuotoja edullisempaa osakeyhtiössä jättää varallisuutta yhtiöön.

Kokonaisuudessa aiemmissa tutkimuksissa osakeyhtiöittämissä edut koetaan kannattavina tai vähintäänkin yrittäjän näkökulmasta kiinnostavina, mutta osakeyhtiömuotoisen yritystoiminnan mukanaan tuomat haasteet eivät ole yksiselitteisiä ja joidenkin mielestä myös yksinyrittäjälle kohtuuttoman raskaita hyötyihin nähden. Erityisesti verosuunnittelu, yrityksen kehittäminen ja yritystoiminnan laajentaminen tulevaisuudessa ovat osakeyhtiömuotoisen yrittämisen suurimmat edut.

2 TOIMINIMI JA OSAKEYHTIÖ YRITYSMUOTOINA SUOMESSA

Suomessa yritystoimintaa voi harjoittaa yksityisenä liikkeen- ja ammatinharjoittajana, henkilöyhtiönä tai osakeyhtiönä. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli vuonna 2023 320 000 yrittäjää (Tilastokeskus, 2024). Näistä yksityisyrittäjiä, joista on poistettu maa-, metsä- ja kalatalouden yrittäjät, on ollut 185 000. Patentti- ja rekisterihallituksen (2024a) tilastojen mukaan vuoden 2024 alussa Suomessa oli 288 211 osakeyhtiötä, 294 julkista osakeyhtiötä ja 257 452 yksityistä elinkeinonharjoittajaa.

2.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yritysmuotona liikkeen- ja ammatinharjoittajana toimimisen perusta löytyy perustuslaista, jossa taataan jokaiselle oikeus toimeentulonsa hankkimiseen valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla (Suomen perustuslaki 731/1999, 3 luku 18 §). Elinkeinonvapaus ei ole kuitenkaan rajoittamaton vaan eräät elinkeinot on määrätty luvanvaraisiksi erillislainsäädännöllä. Elinkeinonvapauden periaatteesta johtuen yritystoimintaa ei ole välttämätöntä järjestää henkilö- tai osakeyhtiöön, vaan sitä voidaan harjoittaa myös yksityisenä henkilönä (Villa, 2023, s. 41). Liikkeen- ja ammatinharjoittajaan viitataan myös usein termillä yksityinen elinkeinonharjoittaja.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on aina luonnollinen henkilö, joka toimii ammatissaan itsenäisesti, omalla nimellään ja ottaen vastuun yritystoiminnastaan (Villa, 2023, s. 41–42). Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminta voidaan jakaa ammattitoimintaan sekä yksityisliikkeeseen. Näillä ei ole juridista eroa, mutta yksityisliikkeeksi tulkitaan yleensä ammatinharjoittamista laajempi yritystoiminta toiminimellä harjoitettuna. Ammatinharjoittajana harjoitettavassa yritystoiminnassa yrittäjän ammattitaito on yleensä yritystoiminnan kannalta keskeisessä roolissa ja hän toimii itsenäisesti tehden työtään ilman muiden määräyksiä ja valvontaa (mts. 46–49).

2.2 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on yhtiömuodoista lukumäärän ja liiketoiminnan laajuuden perusteella suosituin yrittämisen muoto Suomessa (Villa, 2023, s. 63). Osakeyhtiö syntyy rekisteröimällä se kaupparekisteriin (Osakeyhtiölaki 624/2006, 2 luku 9 §). Rekisteröinnin jälkeen osakeyhtiö on lainsäädännössä itsenäinen oikeushenkilö, jolla on oikeustoimikelpoisuus (Villa, 2023, s. 34).

Oikeushenkilöllisyys ja oikeustoimikelpoisuus tarkoittavat sitä, että yhtiö voi tehdä yhtiötä sitovia oikeustoimia ja se omistaa itse oman omaisuutensa.

Osakeyhtiötä ja sen osallisia velvoittaa osakeyhtiölaki, joka on suomalaisiin yksityisiin sekä julkisiin osakeyhtiöihin sovellettava yleislaki (Collan, 2022, s. 21). Osakeyhtiölain tarkoitus on määrätä yhtiötä koskevien sidosryhmien sitoumusten järjestämisestä tehokkaasti, jotta osakeyhtiö voi toimia tarkoituksenmukaisella tavalla. Sen pyrkimyksenä on tarjota riittävästi toimintavapautta, joka tukee yhtiöiden kilpailukykyä, ja saman aikaisesti säännellä kattavasti yhtiöoikeudellisista kysymyksistä (Sillanpää ym., 2024, 4 luku). Yhtiöiden sidosryhmiä ovat niiden johto, osakkeenomistajat, velkojat ja työntekijät (Collan, 2022, s. 21). Osakeyhtiölaissa määrätään sidosryhmien suhteesta ja oikeuksista sekä velvollisuuksista. Osakeyhtiön oikeudet ovat erillisiä osakkeenomistajan oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakeyhtiölain keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuusperiaate, yhtiöön sidotun oman pääoman pysyvyys, yhtiön toiminnan voitontuottamistarkoitus, johdon velvoite toimia huolellisesti edistäen yhtiön etua ja enemmistöperiaate (Osakeyhtiölaki 624/2006, 1 luku; Villa, 2023, s. 234). Nykyinen osakeyhtiölaki on tullut voimaan vuonna 2006 ja sitä on vuoteen 2023 mennessä muutettu jo 22 kertaa (Villa, 2023, s. 62). Suurin osa tehdyistä muutoksista on johtunut EU-direktiivien sisällyttämisestä lakiin.

Osakeyhtiölain mukaisesti osakeyhtiömuotoja on Suomessa kaksi, yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö (Villa, 2023, s. 230). Osakeyhtiölain mukaisesti niin julkisen kuin yksityisenkin osakeyhtiön osakkeita voidaan vapaasti vaihtaa, ellei yhtiöjärjestyksessä osakkeiden luovutusta ole rajoitettu (mts. 232). Julkinen osakeyhtiö voi joissain tapauksissa olla säännellyn kaupankäynnin kohteena oleva pörssiyhtiö, mutta kaikki julkiset osakeyhtiöt eivät ole pörssiyhtiöitä (mts. 230). Pörssissä voidaan käydä kauppaa vain julkisen osakeyhtiön liikkeeseen laskemilla arvopapereilla (Sillanpää ym., 2024, luku 4). Kaksi yhtiötyyppiä mahdollistaa sen, että pienimuotoisenkin yritystoiminnan harjoittaminen osakeyhtiömuodossa on mahdollista. Julkisen osakeyhtiön voi perustaa, jos osakeyhtiöllä on vähintään 80 000 euron osakepääoma, kun yksityisen osakeyhtiön voi perustaa kokonaan ilman osakepääomaa. Jotkin osakeyhtiönlain säännökset myös poikkeavat yksityisessä ja julkisessa osakeyhtiössä toisistaan. Yksityinen yhtiö voidaan muuttaa julkiseksi ja julkinen yhtiö yksityiseksi.

3 TOIMINIMEN MUUTTAMINEN OSAKEYHTIÖKSI

3.1 Varallisuus ja verotus yhtiömuodon muutoksessa

Yksityisen elinkeinonharjoittajan yrityksen toimintamuodon vaihtamisesta osakeyhtiöksi ei ole yhtiöoikeudessa erillisiä säädöksiä, joten siihen sovelletaan osakeyhtiölain osakeyhtiön perustamiseen liittyviä säädöksiä (Verohallinto, 2022c). Käytännössä siis yrittäjä perustaa osakeyhtiön osakeyhtiölain säädösten mukaisesti. Yritysmuodon muutos ei aiheuta verotuksellisia seuraamuksia silloin, kun aiemman yritystoiminnan varat ja velat siirtyvät jatkavalle yritykselle jatkuvuuden periaatetta noudattaen, eli varat ja velat siirtyvät samanarvoisina. Muutoksessa sovellettavan tuloverolain (1535/1992) 24 pykälän edellytyksenä on, että yritystoiminta jatkuu pääpiirteissään samanlaisena toimialtaan, laajuudeltaan ja luonteeltaan, kuin mitä edeltävä yritystoiminta on ollut.

Ammatin- tai liikkeenharjoittajan tulee yrityksen identtisuuden säilymiseksi merkitä perustamisvaiheessa itselleen kaikki yhtiön osakkeet (Verohallinto, 2022c). Jos osakeyhtiön perustamisopimuksessa todetaan, ettei osakkeesta makseta merkintähintaa, niin yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus voidaan kirjata perustettavalle yhtiölle vastikkeettomana sijoituksena. Tällöin osakeyhtiön perustamiseen ei tarvita selvitystä apportista tai tilintarkastajan lausuntoa. Mikäli yksityisen elinkeinonharjoittajan yritysvarallisuus siirretään osakeyhtiöön siten, että osakkeet merkitään tätä omaisuutta vastaan, tulee perustamisilmoitukseen liittää tilintarkastajan lausunto apporttiomaisuudesta.

Mikäli yksityinen elinkeinonharjoittaja haluaa jatkaa toimintaansa edeltävän yritystoiminnan nimellä, tulee hänen ilmoittaa osakeyhtiön perustamisen yhteydessä toiminimen yritystoiminnan päättämisestä (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023). Tällöin osakeyhtiön perustaminen tulee tehdä paperilomakkeella ja pyytää molempien lomakkeiden käsittelyä yhtäaikaisesti. Yritystoiminnan muutos katkaisee aina yrityksen kuluvan verovuoden, sillä perustettu osakeyhtiö ja sitä edeltänyt yritys tullaan verottamaan erillisinä verovelvollisina (Verohallinto, 2022c). Tämä kannattaa huomioida, kun yritysmuodon muutosta suunnitellaan, sillä se voi vaikuttaa yrittäjän verotukseen. Kun muutetaan liikkeen- tai ammatinharjoittajan yritystä osakeyhtiöksi, saa perustettava yhtiö aina oman y-tunnuksensa (Verohallinto, 2022c).

3.2 Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiön perustamiseen liittyy joitain asiakirjoja, joiden merkitys on perustamisvaiheessa hyvä ymmärtää. Näitä ovat perustamissopimus ja yhtiöjärjestys. Osakeyhtiön perustaminen tapahtuu perustamissopimuksella (Osakeyhtiölaki 624/2006, 6 luku). Sopimuksen allekirjoituspäivämäärän jälkeen alkavat yhtiön johdon sekä mahdollisen tilintarkastajan tehtävät. Yhtiö kuitenkin syntyy, ja siitä tulee oma oikeushenkilönsä, vasta kun se on rekisteröity osakeyhtiölain mukaisesti kaupparekisteriin. Rekisteröinti perustamisilmoituksella tulee tehdä kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Osakeyhtiön voi useimmiten perustaa kokonaan verkossa YTJ-palvelussa käyttäen joko ohjattua perustamispakettia tai tekemällä ilmoituksen itse laadituilla asiakirjoilla, mutta mikäli toiminimiyritystä haluaa, että yhtäaikaaisesti käsitellään ilmoitus toiminimen päättämisestä, tulee tällöin ilmoitus jättää paperilla (Patentti- ja rekisterihallitus, 2024b).

Yhtiöjärjestys on osakeyhtiön perustamisen asiakirja, joka tulee ottaa joko osaksi yhtiön perustamissopimusta tai sen liitteeksi (Sillanpää ym., 2024, 4 luku). Yhtiöjärjestys muodostaa yhtiön sisäisen normiston, jota jäsenten on noudatettava. Yhtiöjärjestyksessä on aina mainittava yhtiön toiminimi, kotipaikka ja toimiala (Osakeyhtiölaki 624/2006, 2 luku 3 §). Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä yhtiön tilikauden pituudesta, mikäli sitä ei ole tehty perustamissopimuksessa (Villa, 2023, s. 257). Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä myös muista seikoista, mikäli halutaan poiketa osakeyhtiölain oletussäädöksistä. Osakkeenomistajat voivat melko vapaasti osakeyhtiölain, muun lain pakottavan säännöksen ja hyvän tavan rajoissa sisällyttää yhtiöjärjestykseen poikkeamia osakeyhtiölaista, tai muita yhtiön toimintaan liittyviä määräyksiä (Sillanpää ym., 2024, 4 luku). Yhtiöjärjestyksen nojalla voidaan myös esimerkiksi säätää tilintarkastajien määrästä, yhtiökokouksen kutsusta tai yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista sekä osakkeiden lunastamiseen liittyvistä seikoista (Airaksinen ym., 2021, luku 2). Yrityksen kaupparekisteriin merkitsemisen jälkeen yhtiöjärjestyksestä voidaan muuttaa vain yhtiökokouksessa tehdyillä päätöksellä.

3.3 Yrityksen varojen jakaminen on osakeyhtiössä säädeltyä

Toiminimellä toimiva yrittäjä voi vapaasti siirtää yrityksen pankkitilillä (mikäli hänellä yritystilillä hyvän käytänteen mukaisesti on) rahoja henkilökohtaiselle pankkitililleen haluamanaan hetkenä. Yrityksen varallisuuden siirron vapaus johtuu siitä, että yksityisen elinkeinonharjoittajan yksityistalouden ja yritystoiminnan omaisuutta ei erotella, vaikka ne kirjanpidollisesti

pidetäänkin erillään (Villa, 2023, s. 48). Yksityisnostot ja -sijoitukset tulee merkitä kuitenkin yrityksen kirjanpitoon, jotta yritys- ja yksityisvarojen kirjanpidollinen eriytyvyys säilyy (Kukkonen & Walden, 2020, s. 47).

Osakeyhtiöllä tulee käytännössä olla oma pankkitili. Yhtiön varoja osakeyhtiöstä voidaan jakaa osakkeenomistajalle vain osakeyhtiölain mukaisesti. Osakeyhtiölain (624/2006) määrittelemät varojen jaon keinot ovat voitonjako, varojen jakaminen vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentaminen, osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä yhtiön purkaminen. Kaikilla muilla liiketapahtumilla, jotka vähentävät yhtiön varoja, tulee olla liiketaloudellinen perusta. Osakeyhtiön varojen jakamista koskevat säännökset on luotu yhtiön velkojien suojaksi (Villa, 2023, s. 405). Mikäli tapahtumalle ei ole liiketaloudellista perustaa, tulkitaan kyseessä olevan laitonta varojenjako. Villa (mts. 402) mainitsee laittomasta varojen jaosta esimerkiksi palkan maksamisen työstä, jota ei todellisuudessa ole tehty.

Laittomasta varojen jaosta voi verotuksellisesti syntyä tilanne, jossa Verohallinto katsoo yrittäjän nostaneen yrityksestä peiteltyä osinkoa. Peitelty osinko määritellään verotusmenettelylain (1558/1995) 29 pykälässä. Se tarkoittaa jonkinlaista rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö on luovuttanut osakkeen omistajan tai tämän läheisen eduksi ilman vastiketta, tai yhtiön tavanomaisesta hinnoittelusta poiketen. Peiteltyyn osinkoon voi johtaa myös tahaton virhe, mikäli osakkaan hyväksi hinnoitellaan jotain muutoin kuin markkinalähtöisesti, vaikka tavoitteena ei olisikaan havitella itselle veroetuja (Penttilä, 2018). Peiteltyä osinkoa syntyy myös tilanteissa, joissa osakas käyttää yhtiön omaisuutta yksityistaloudessaan maksamatta siitä markkinahintaista vuokraa, tai mikäli osakeyhtiön varoilla maksetaan osakkaan yksityisiä menoja.

3.4 Yrittäjän palkan maksamisen velvollisuudet ja mahdollisuudet

Yksityinen elinkeinon- tai ammatinharjoittaja ei voi maksaa itselleen palkkaa siten, että se olisi tulorekisteriin ilmoitettavaa palkkatuloa (Tulorekisteri, 2020). Tämän takia hän ei voi myöskään tarjota itselleen luontoisetuja palkan osana, eivätkä kilometrikorvaukset ja päivärahat ole yrityksen tuloslaskelmalla vähennyskelpoisia kuluja. Toiminimiyrittäjän palkasta käytetään edellä mainittua termiä yksityisnosto. Yrittäjä voi tehdä yksityisnostoja haluamallaan tavalla siirtääkseen yrityksen tuloja henkilökohtaiseen käyttöönsä.

Osakeyhtiön osakkaat eivät puolestaan voi tehdä suoraan osakeyhtiön varoista verovapaita yksityisnostoja osakeyhtiölain varojen jaon säännösten takia (Osakeyhtiölaki 624/2006 13 luku). Tästä johtuen tulee osakeyhtiöstä yrittäjälle maksaa palkkaa, kuten muillekin työsuhteessa, jolloin tulee myös ilmoittaa kaikki maksetut palkat ja muut korvaukset Tulorekisteriin jokaisen palkanmaksun yhteydessä (Tulorekisteri, 2020). Palkkailmoitusten lisäksi tulee huolehtia työnantajan erillisilmoituksen antamisesta (Tulorekisteri, 2023). Palkan maksamisen eduksi tällöin voidaan nähdä siten syntyvä mahdollisuus tarjota luontoisetuja, sekä kilometrikorvausten ja päivärahojen maksaminen yrittäjälle. Yrityksen palkkakulut ja korvaukset ovat myös yrityksen vähennyskelpoisia menoja, jotka vähennetään yrityksen verovuoden tuloslaskelmalla.

3.4.1 Yrittäjän työeläkevakuutus- ja sairausvakuutusmaksuvelvollisuus

Osakeyhtiöstä palkkaa maksettaessa yrittäjälle on huomioitava, että osakeyhtiössä toimiva yrittäjä kuuluu TyEL-vakuutuksen sijaan YEL-vakuutuksen piiriin silloin, kun hän on osakeyhtiön johtavassa asemassa oleva henkilö, joka omistaa yksin yli 30 % tai perheenjäsentensä kanssa yli 50 % yhtiöstä (Eläketurvakeskus, 2023). Yrittäjän työeläkevakuutus eli YEL-velvollisuus koskee myös sivutoimista yrittäjää silloin kun yrittäjän eläkelain mukaiset edellytykset täyttyvät. YEL-vakuuttamisvelvollisilla ei ole velvollisuutta ottaa itselleen lakisäätoistä tapaturmavakuutusta (Suomen yrittäjät, i.a.-a).

Sairausvakuutusmaksu peritään kaikilta Tyel, Myel ja Yel-vakuutetuilta (Verohallinto, 2022d). Sairausvakuutusmaksu peritään lähtökohtaisesti yleisesti verovelvolliselta vakuutetulta ennakoperinnän yhteydessä. Mikäli kyseessä on toiminimiyrittäjä, hänen sairausvakuutusmaksunsa sisältyy yritykselle määrättyihin ennakoveroihin. Osakeyhtiön palkanmaksussa yrittäjän sairausvakuutusmaksu sisältyy ennakonpidätysprosenttiin, kuten yleisesti verovelvollisilla. Osakeyhtiölle puolestaan tulee maksettavaksi sairausvakuutusmaksun työnantajan osuus.

3.4.2 Luontoisetujen ja henkilökuntaetujen tarjoaminen

Palkkatyössä on mahdollista, että työnantaja tarjoaa työntekijälle osan palkasta luontoisetuina (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 9). On myös mahdollista maksaa työntekijän palkka pelkästään luontoisetuina. Luontoisetuja ovat esimerkiksi työnantajan hankkimat auton käyttöoikeus ja asunto. Luontoisetu tarkoittaa siis palkkiota, jonka työnantaja luovuttaa

työntekijälleen jonkin muun vastikkeen muodossa kuin suorana rahana (Mattinen, 2019, s. 10). Luontoisedut ovat veronalaista ansiotuloa ja ne arvotetaan niiden käypään arvoon Verohallinnon vuosittaisten määräysten mukaisesti (Tuloverolaki 1535/1992, III osa, 4 luku, 64 §). Henkilökuntaetu tarkoittaa eri asiaa kuin luontoisedut, jotka nähdään osana palkansaajan palkkaa, kun taas henkilökuntaedut annetaan työntekijöille työ- tai virkasuhteen perusteella ilman, että ne ovat korvausta tehdystä työstä (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 11). Tällaiset edut voivat olla palkansaajalle verottomia, osittain veronalaisia tai kokonaan veronalaisia tuloja.

Tuloverolain (1535/1992) III osan 4 luvun 69 § määrätään verottomiksi joitain tavanomaisia henkilökuntaetuja kuten esimerkiksi työnantajan järjestämä terveydenhuolto, henkilökunta-alennukset ja työnantajan järjestämä virkistys- ja harrastustoiminta. Henkilökuntaetujen verovapauden ehto on se, että se on tavanomainen ja kohtuullinen, mutta tarkkoja sääntöjä kyseiselle määritelmälle ei ole (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 11). Yleinen verovapauden ehto on myös, että yhtiössä henkilökuntaedun täytyy olla ainakin lähes kaikkien käytettävissä. Tyypillinen esimerkki työnantajan tarjoamasta kohtuulliseksi katsotusta liikuntaedusta on enintään 400 euron arvoinen liikunta- ja kulttuuriseteli. Yhtiö voi hankkia palveluita myös suoraan, mutta silloin on huomioitava, että yksittäiselle ihmiselle ei voida maksaa harrastuskuluja verovapaasti, vaan niiden tulee olla koko yhtiön käytettävissä.

3.4.3 Päivärahat ja kilometrikorvaukset

Osakeyhtiö voi maksaa työsuhteessa olevalle henkilölle henkilöverotuksessa verottomia kilometrikorvauksia ja päivärahoja (Tuloverolaki 1535/1992, III osa, 4 luku, 71–73 §; Verohallinto, 2023h). Kilometrikorvauksien ja päivärahojen maksamisen peruste on, että kyseessä on työmatka, joka tehdään sellaiselle työntekopaikalle, joka on luonteeltaan tilapäinen. Matkakorvaukset ovat siltä osin verottomia, kun ne perustuvat todellisiin kustannuksiin tai Verohallinnon päätökseen päivärahoista ja kilometrikorvauksista. Vuonna 2024 kilometrikorvaus oman auton käytöstä työmatkaan on 0,57 euroa/km ja käyttöetuautosta 0,13 euroa/km. Matkustajasta ja peräkärystä saa päätöksen mukaisen korotuksen.

Päivärahat korvataan joko osapäivärahana tai kokopäivärahana matkasta, joka suoritetaan yli 15 kilometrin päähän kotoa tai yrityksen toimipaikasta (Verohallinto, 2023h). Osapäivärahaan hyväksytään 6–10 tuntia pitkä työmatka, josta voidaan maksaa korvausta 24 euroa.

Kokopäivärahaan edellytetään yli 10 tuntia kestävä työmatka ja sen suuruus on 51 euroa. Kilometrikorvaukset ja päivärahat voidaan maksaa, vaikka yrittäjä ei nostaisi yrityksestä muuta palkkaa. Työntekijä ei ilmoita saamiaan korvauksia, vaan työnantaja ilmoittaa ne Tulorekisteriin palkkailmoituksella.

3.5 Kirjanpidon vaatimukset muuttuvat tiukemmiksi

Yritysten ja yhteisöjen on pidettävä suoriteperusteista kahdenkertaista kirjanpitoa (Kirjanpitolaki 1336/1997; Verohallinto, 2023a). Liikkeen- tai ammatinharjoittaja voi pitää yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa, mikäli hänen tilikautensa on kalenterivuosi, ja hänen toiminnastaan korkeintaan yksi seuraavista kohdista täytyy: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa tai yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä. Jos vaihtoehdoista täytyy kaksi kolmesta, täytyy myös toiminnayrittäjän siirtyä kahdenkertaiseen kirjanpitoon.

3.5.1 Osakeyhtiöitä koskee tilinpäätösvelvollisuus

Kirjanpitovelvollisen tilinpäätösvelvollisuus määritellään kirjanpitolaissa (1337/1997). Osakeyhtiöstä poiketen ammatin- ja liikkeenharjoittaja on velvollinen laatimaan tilinpäätöksen vain, mikäli hänen yritystoimintansa tilikausi on jokin muu kuin kalenterivuosi, jolloin hänen tulee myös pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Lisäksi hän on tilinpäätösvelvollinen, jos yrityksen toiminta ylittää kirjanpitolaissa mikroyritykselle asetetun toiminnan rajat, jolloin tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan mikroyrityksen tilinpäätöksen säännöksiä (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1 luku 1a §; Kirjanpitolaki 1336/1997, 1 luku 4 §). Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta sekä toiminnan laadusta. Tilinpäätöksen varmentamiseksi laaditaan myös tase-erittely. Pien- ja mikroyritysten määritelmään kuuluvat osakeyhtiöt voivat kuitenkin esittää tilinpäätöstietonsa Valtioneuvoston asetuksen pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävien tietojen mukaisesti (1753/2015). Asetus sisältää tuloslaskelma- ja tasekaavat, sekä liitetietoina esitettävät asiat.

Kirjanpitolaissa (1337/1997) yrityksille annetaan taseen loppusumman, liikevaihdon ja työntekijöiden määrän perusteella kolme määritelmää; mikroyritys, pienyritys ja suuryritys. Mikro- tai pienyrityksen määritelmä koskee pieniä osakeyhtiöitä. Kirjanpitolain 1 luvun 4a pykälässä pienyrityksellä tarkoitetaan sellaista kirjanpitovelvollista, jonka päätyneellä ja sitä

edeltäneellä tilikaudella ei ole ylity kuin korkeintaan yksi seuraavista raja-arvoista; taseen loppusumma ei ylitä 6 000 000 euroa, liikevaihto on korkeintaan 12 000 000 ja tilikauden aikana palveluksessa on korkeintaan keskimäärin 50 henkilöä. Saman lain 4b pykälässä määritellään mikroyritykseksi sellainen kirjanpitovelvollinen, jonka päättyneellä tai sitä edellisellä tilikaudella ei ole ylittynyt seuraavista arvoista kuin korkeintaan yksi; taseen loppusumma 350 000, liikevaihto korkeintaan 700 000 ja tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin 10 henkilöä.

Mikäli yritys ei ole kirjanpitolain 1 luvussa kuvattu pien- tai mikroyritys, tulee osakeyhtiön tilinpäätökseen kuulua myös toimintakertomus (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3 luku 1 §; Osakeyhtiölaki 624/2006, 8 luku 5 §). Toimintakertomus on tilinpäätökseen liittyvä asiakirja, jonka tarkoitus on tuottaa yrityksen toiminnasta lisäinformaatiota koskien yrityksen toiminnan kehittymistä ja tuloksellisuutta, taloudellista tilannetta sekä kartoittaa yritystoiminnan merkittävimpiä riskejä (Villa, 2023, s. 359). Kuvauksen kattavuus riippuu yrityksen koosta ja toimintamuodosta ja sen tulee tarpeen vaatiessa sisältää myös yrityksen taloudellisia lukuja, sekä tieto henkilöstöstä ja yrityksen ympäristövaikutuksista. Toimintakertomuksen pakollisesta sisällöstä säännellään osakeyhtiölain (624/2006) luvussa 8 sekä kirjanpitolain (1336/1997) 3 luvussa.

Osakeyhtiön tulee rekisteröidä tilinpäätös ja toimintakertomus kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilinpäätös on vahvistettu (Osakeyhtiölaki 624/2006, 8 luku 10 §). Ilmoituksen tulee sisältää jäljennös tilintarkastuskertomuksesta, hallituksen jäsenen kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä sekä yhtiökokouksen päätös yrityksen voittoa koskien. Rekisteröinnin laiminlyönnistä voi seurata rekisteriviranomaiselta uhkaus sakolla, mikäli velvollisuutta ei täytetä heidän määräämässään ajassa. Laiminlyönti voi johtaa yrityksen asettamiseksi selvitystilaan tai kaupparekisteristä poistamiseen. Suomessa kirjanpitolain mukainen tilinpäätös on perusta verotettavan tulon laskennalle. Ihantolan ja Leppäsen (2018, s. 15) mielestä vero- ja kirjanpitolainsäädännön välillä on Suomessa poikkeuksellisen vahva kytkös, koska verottajaa toisaalta sitovat kirjanpidossa tehdyt ratkaisut, ja yhtiäältä kirjanpidon ratkaisujen pitäisi pohjautua niiden verotukselliseen hyväksyntään. Kukkonen ja Walden (2020, s. 55) huomauttavat että periaatteessa kirjanpito ja verotus ovat kaksi erillistä järjestelmää, joilla on omat lakinsa. Yrityksen kirjanpitoa säätelee kirjanpitolaki ja verotusta elinkeinoverolaki. He toteavat kuitenkin myös, että käytännössä laskennoilla on laajat kytkennät toisiinsa.

3.5.2 Tarvitseeko yritykselle valita tilintarkastaja?

Tilintarkastajan valinnan velvollisuus määritellään tilintarkastuslain (1141/2015) toisen luvun toisessa pykälässä. Yleensä yhteisö tai säätiö on velvollinen valitsemaan tilintarkastajan, mikäli seuraavista ehdoista korkeintaan yksi on täyttynyt päättyneellä tai sitä edeltävällä tilikaudella; taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa ja palveluksessa on korkeintaan 3 henkilöä. Tilintarkastajan valinnasta ja tilintarkastajien määrästä voidaan määrätä myös yhtiöjärjestyksessä tai yhtiösopimuksessa, vaikka lain määräämät ehdot eivät tilintarkastajan valinnasta täytyisikään. Yhden henkilön pienimuotoisessa osakeyhtiössä tilintarkastusvelvollisuus ei tule heti vastaan, mutta mikäli yritykseen palkataan muita henkilöitä, tulee tilintarkastusvelvollisuuden täyttymisen suhteen olla tarkkana yrityksen kehittyessä.

Tilintarkastajan tehtävä on tarkastaa yhtiön tilikauden kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto (Laki tilintarkastuksesta 1141/2015, 3 luku). Tarkastuksen suorittamisen jälkeen tilintarkastaja antaa tarkastamastaan tilikaudesta tilintarkastuskertomuksen, ja joko yksilöi tarkastetun aineiston kertomuksessa, tai tekee tilinpäätökseen merkinnän, jolla viitataan tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastuskertomus on lausunto siitä, antaako yhtiön kirjanpidon aineisto oikean ja riittävän kuvan yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, sekä täyttääkö se lain vaatimukset. Tilintarkastaja hyväksyy kertomuksessaan myös toimintakertomuksen, todentaa sen olevan laadittu säännösten mukaisesti ja olevan yhdenmukainen tilinpäätöksen tietojen kanssa. Tilintarkastaja on velvollinen kertomuksessaan huomauttamaan, mikäli yhtiön toimintakertomuksessa on virheitä. Lisäksi tilintarkastajan on huomautettava, mikäli joku yhtiön vastuuhenkilöistä on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, joka voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen tai jos joku vastuuhenkilöistä on rikkonut yhtiön sääntöjä, yhtiösopimusta, yhtiöjärjestyä tai osakeyhtiölakia. Tilintarkastuskertomuksessa on myös käytävä ilmi, mikäli tilintarkastaja epäilee yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa.

3.6 Osakeyhtiö muuttaa yrittäjän vastuuta yritystoiminnasta

Yksityiset elinkeinonharjoittajat tekevät sopimukset omissa nimissään luonnollisena henkilönä, joten kaikki sitoumukset, joita hän päätyy yritystoiminnassaan tekemään, sitovat aina häntä itseään, eivät vain hänen yritystoimintaansa (Villa, 2023, s. 41). Osakeyhtiön yksi johtava periaate on puolestaan osakkeenomistajien rajoitettu vastuu (mts. 63). Osakkeenomistajan rajoitettu vastuu tarkoittaa sitä, että osakkeenomistaja on vastuussa yhtiön veloista vain

sijoittamansa osakepääoman verran, eikä edes konkurssissa ole velvollinen sijoittamaan yritykseen lisää pääomaa (Villa, 2023, s.63). Toiminimiyrittäjä sen sijaan joutuu vastaamaan yritystoimintansa mahdollisista tappioista tai konkurssista omalla omaisuudellaan (mts. 48). Osakeyhtiön osakas voi halutessaan erillisen sopimuksen myötä vastata osakeyhtiön sitoumuksista esimerkiksi silloin, jos velan antaja vaatii velan vakuudeksi osakkeenomistajan sitoumusta (mts. 64).

Käytännössä nykypäivänä osakeyhtiö voidaan perustaa myös täysin ilman pääomaa tai osakkeenomistaja voi saada osakkeen lahjoituksena, jolloin on mahdollista, ettei osakkeenomistaja ole lainkaan vastuussa yhtiön velvoitteista (Airaksinen ym., 2021, luku 1). Yksinyrittäjän näkökulmasta on huomioitava, että osakkeenomistaja ja hallitus ovat lain silmissä kaksi eri asiaa, vaikka ne yksinyrittäjän yrityksessä voivat käytännössä olla sama asia. Osake on osuus osakeyhtiöstä, johon kohdistuu osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen, perustamissopimuksen tai osakkeen merkinnän mukaiset oikeudet ja velvollisuudet (Villa, 2023, s. 270). Osake muodostaa osakeyhtiölakiin ja yhtiöjärjestykseen perustuen yhtiösuhteen osakeyhtiöön. Osakkeenomistajalla on viimesijainen oikeus tuottoon ja yhtiön nettovarallisuuteen yhtiön purkautuessa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön purkautuessa ensin maksetaan esimerkiksi velkojien vaateet, ja sen jälkeen, kun kaikki yhtiön kustannukset on täysimääräisesti suoritettu, kuuluu jäljelle jäänyt voitto täysimääräisesti osakkeenomistajille. Mikäli yrityksen toiminta päättyy konkurssiin, osakkeenomistajalle ei jää mitään jaettavaa.

Osakeyhtiössä yksinyrittäjä toimii mahdollisesti sekä omistaen 100 % osakkeista, että edustaen yhtiön johtoa toimien hallituksena ja yhtiökokouksen ainoana osallistujana. Osakkeenomistajat voivat kuitenkin olla vain sijoittajia yrityksessä ja tällöin he eivät ole oikeutettuja tekemään päätöksiä yhtiön asioissa muutoin, kuin osallistumalla yhtiökokouksiin. Osakkeenomistajalla ei lähtökohtaisesti ole velvollisuutta osallistua yhtiön päätöksentekoon ja käyttää hänelle suotua valtaa osakeyhtiökokouksessa (Collin, 2022, s. 64). Osakkeenomistajaa koskee myös osakeyhtiölain 22 luvun vahingonkorvausvelvollisuus, jossa hänen on korvattava yhtiölle, toiselle osakkaalle tai kolmannelle osapuolelleen aiheuttamansa vahingot (Osakeyhtiölaki 624/2006). Käytännössä vahingonkorvausvelvollisuus voisi syntyä yhtiökokousmenettelyn yhteydessä, mikäli osakkeenomistaja myötävaikuttaa osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisen päätöksen syntymiseen (Villa, 2023, s. 535).

Yhtiön johdoksi katsotaan sen hallitus, mahdollinen toimitusjohtaja sekä mahdollinen hallinto-neuvosto (Osakeyhtiölaki 624/2006). Yhtiön johto voi joutua vahingonkorvausvastuuseen

huolellisuusvelvoitteen laiminlyötyään tai rikottuaan yhtiöjärjestystä tai osakeyhtiölakia. Osakeyhtiölain 1 luvun kahdeksas pykälä käsittelee niin sanottua yhtiön johdon huolellisuusvelvoitetta. Pykälässä sanotaan, että ”Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua”. Huolellisuusvelvoitteella on erityisesti merkitystä, mikäli joudutaan arvioimaan yhtiön johdon vahingonkorvausvastuuta osakeyhtiölain 22 luvun perusteella (Airaksinen ym., 2021, luku 1).

Johdon huolellisesti toimimisen vastaisena voidaan pitää sitä, että jokin toimi jätetään kokonaan tekemättä, tai toimintaa verrataan siihen, kuinka vastaavassa tilanteessa olisi huolellisen henkilön kuulunut toimia (Airaksinen ym., 2021, luku 1). Huolellisuuden arvioinnissa otetaan huomioon, että yritystoimintaa kuuluu osana riskin ottaminen ja päätöksenteko epävarmoissa tilanteissa. Riittäväksi huolellisuudeksi voidaan katsoa, kun tehtyä päätöstä varten on hankittu asianmukainen tieto, ja kyseisen tiedon valossa tehty päätös on yhtiön edun näkökulmasta tarkoituksenmukainen. Osakeyhtiölain johdon vahingonkorvausvelvollisuutta koskevassa pykälässä painotetaan, että johdon ja hallituksen on kyettävä itse osoittamaan toimineensa huolellisesti (Osakeyhtiölaki 624/2006, 22 luku 1 §). Siten niin yhtiökokouksesta kuin myös hallituksen kokouksista muodostetut riittävän kattavat kokouspöytäkirjat ovat johdon vahingonkorvausvastuun näkökulmasta tärkeitä, mikäli myöhemmin tulee tarpeen osoittaa, ettei osakeyhtiölakia ole rikottu päätösten teossa.

3.7 Osakeyhtiön johtaminen ja päätöksenteko ovat osakeyhtiölain sääntelemiä

Osakeyhtiön ylimpänä päättävänä toimielimenä toimii yhtiökokous (Collin, 2022, s. 17). Yhtiökokouksen tehtävänä on hallituksen erottaminen ja nimittäminen, tarvittaessa yhtiöjärjestyksen muuttaminen, yhtiön voiton jakamisesta määrääminen sekä tilinpäätöksen vahvistaminen. Osakeyhtiölain mukaisesti varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen (Osakeyhtiölaki 624/2006, 5 luku). Varsinaisen yhtiökokouksen lisäksi voidaan pitää myös ylimääräisiä yhtiökokouksia. Yhtiökokous tulee pitää yhtiön kotipaikkakunnalla, ellei sen siirtämiseen muualle ole erityisen painavaa syytä tai yhtiöjärjestyksessä ei ole määritelty, että kokous voidaan järjestää ilman kokouspaikkaa tietoliikenneyhteyksien avulla.

Osakeyhtiölain (624/2006) 5 luvun 21 pykälän mukaisesti varsinaisessa yhtiökokouksessa tietyt asiat ovat kokouksen asialistalla pakollisia. Yhtiökokouksessa on hyväksyttävä yhtiön

tilinpäätös ja päätettävä kyseisen tilinpäätöksen perusteella suoritettavasta voiton jaosta. Lisäksi päätetään hallituksen, sekä tarvittaessa hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan vastuuvapaudesta, hallituksen ja mahdollisen hallintoneuvoston palkitsemisesta, tilintarkastajan valinnasta ja palkitsemisesta sekä mahdollisesti muista yhtiöjärjestyksen perusteella yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista. Yhtiökokouksen puheenjohtaja huolehtii, että yhtiökokouksesta syntyy asianmukainen pöytäkirja (Osakeyhtiölaki 624/2006, 5 luku). Pöytäkirjaan tehdään kirjaukset tehdyistä kokouskutsun mukaisista päätöksistä. Pöytäkirjat tulee luetteloida ja säilyttää. Yksinyrittäjän näkökulmasta yhtiökokouksen äänestysäännöt eivät ole oleellisia, mutta niistä määrätään erikseen osakeyhtiölaissa. Yhtiökokouksen päätöksiksi luetaan ehdotukset, joita on kannattanut yli puolet äänestäjistä, eli enemmistö, tai ehdotukset, joita kannattaa yli kaksi kolmasosaa eli määräenemmistö (Osakeyhtiölaki 624/2006). Tiettyjen päätösten tekeminen vaatii aina määräenemmistön kannatuksen, tällainen on esimerkiksi yhtiöjärjestyksen muuttaminen.

Toinen pakollinen hallintoelin osakeyhtiössä on hallitus (Osakeyhtiölaki 624/2006, 6 luku 8 §). Hallitukseen on valittava 1–5 jäsentä. Mikäli varsinaisia hallituksen jäseniä on vain yksi, tulee nimetä yksi varajäsen. Hallituksen jäsen ei voi olla oikeushenkilö, alaikäinen, eikä myöskään sellainen henkilö, jolle on määrätty edunvalvonta, tai jonka toimikelpoisuutta on rajattu, tai joka on konkurssissa (Osakeyhtiölaki 624/2006, 6 luku 10 §). Yksityisissä osakeyhtiöissä hallitusten jäsenten toimikaudet ovat voimassa toistaiseksi. Yhtiön hallituksella on laaja yleistoimivalta, jonka alle kuuluvat pääasiallisesti kaikki sellaiset asiat ja päätökset, jotka eivät kuulu yhtiökokouksen päätettäviksi tai toimitusjohtajan tehtäviin, mikäli yhtiöllä on toimitusjohtaja (Collin, 2022, s. 30). Toimitusjohtajan tai hallintoneuvoston valitseminen ei ole lain mukaisesti välttämätöntä.

Hallituksen tehtävä on huolehtia yhtiön toiminnan asianmukaisuudesta, sekä siitä, että yhtiön kirjanpito ja muu varallisuudenhoito on asianmukaisesti järjestetty (Osakeyhtiölaki 624/2006, 6 luku). Hallitus voi tehdä päätöksiä enemmistöllä, ellei yhtiöjärjestyksessä päätöksentekoon edellytetä erikseen määräenemmistöä. Hallitus ei voi tehdä sellaisia päätöksiä, jotka ovat osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisia. Mikäli hallituksessa on useita jäseniä, valitaan puheenjohtaja, joka huolehtii hallituksen koolle kutsumisesta tarvittaessa, sekä allekirjoittaa hallituskokousten pöytäkirjat. Yhtiön johtoa (hallitusta, toimitusjohtajaa sekä hallintoneuvostoa) velvoittavat toiminnassaan osakeyhtiölain yhdenvertaisuusperiaate, huolellisuusvelvoite sekä luvussa 22 määritelty vahingonkorvausvastuu. Hallituksen on siis työskennellessään

tasapainoiltava yhtiölle tuotettavan voiton tavoittelun ja siihen liittyvän riskin suhteen siten, että tavoitteita ei pyritä saavuttamaan liian suurilla riskeillä ottaen (Villa, 2023, s. 334).

3.8 Yritystoiminnan lopettaminen tai keskeyttäminen

Osakeyhtiön toiminnan loppuessa päätetään yhtiön toiminta ja poistetaan yhtiön oikeushenkilöllisyys (Villa, 2023, s. 515). Osakeyhtiötä voidaan lähteä purkamaan joko yhtiökokouksen, rekisteriviranomaisen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella. Osakeyhtiön toiminnan päättämisestä käytetään osakeyhtiölaissa termiä purkaminen tai purkautuminen riippumatta siitä mistä syystä toiminta lopetetaan (Mähönen ym., 2007, s. 287). Osakeyhtiö purkautuu silloin kun yhtiön selvitys- ja purkamistoimet päättyvät ja yhtiö lakkaa olemasta. Yhtiön purkautumiseen johtavan selvitysmenettelyn tarkoitus on yhtiön varallisuuden selvittäminen, mahdollisten velkojen maksaminen, yhtiön omaisuuden muuttaminen rahaksi ja velkojen maksun jälkeisten varojen jakaminen osakkeenomistajille osakkeiden omistuksen suhteessa (mts. 289). Mikäli huomataan että yhtiön velat ovat varoja suuremmat, tulee yhtiön selvitysmiesten hakea yhtiötä konkurssiin. Osakeyhtiö voi purkautua myös yritysjärjestelyihin liittyen sulautumisen tai jakautumisen yhteydessä (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023). Sulautumisen ja jakautumisen yhteydessä yhtiön varat ja velat siirtyvät ilman selvitysmenettelyä toiselle yhtiölle tai yhtiölle.

Yritystoiminnan päättämisen yksinkertaisuus on yksi toiminimellä yrittämisen selkeistä eduista, sillä siihen ei vaadita erityistä syytä eikä useiden kuukausien selvitysmenettelyä. Osakeyhtiön päättäminen vaatii puolestaan aina selvitysmenettelyn läpikäymisen. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi päättää lopettaa yritystoiminnan ilman virallista menettelyä (Digi- ja väestötietovirasto, 2021). Toiminimen liiketoiminta lopetetaan, maksetaan yritystoimintaan liittyvät velat ja luovutaan mahdollisesta varallisuudesta. Lisäksi on huolehdittava tarpeellisten yritystoimintaan liittyvien ilmoitusten hoitamisesta ja verojen maksamisesta. Näiden toimien jälkeen tehdään yritystoiminnan päättämisestä lopettamisilmoitus Patentti- ja rekisterihallituksen YTJ-verkkopalvelussa. Ilmoituksen perusteella PRH merkitsee kaupparekisteriin tiedon yritystoiminnan päättymisestä, jolloin päättyy myös yrityksen nimeen kohdistuva rekisterisuoja (Patentti- ja rekisterihallitus, 2021).

Niin osakeyhtiö, kuin toiminimiyrittäjäkin, on mahdollista myydä yrityksen lopettamisen sijaan, jolloin yrittäjä voi itse luopua yrittäjyydestä, mutta yritys jatkaa olemassaoloaan.

Yritystoimintaa ei ole aina myöskään välttämätöntä päättää kokonaan, vaan yritystoiminnasta on mahdollista tehdä myös keskeytysilmoitus, mikäli uskoo palaavansa yritystoiminnan pariin myöhemmin takaisin, eikä ole tarpeellista saada osakeyhtiössä kiinni olevaa rahaa osakkeenomistajille jaetuksi (Airaksinen, 2020). Keskeyttämisen hyöty on se, että yrityksen nimi-suoja säilyy tulevaisuuteen. Liiketoiminnan keskeyttämisessä on kuitenkin huomioitava, että lakisääteisistä ilmoituksista, kuten työnantaja- ja veroilmoitukset, huolehditaan viimeisimmältä verokaudelta, ja että yhtiön tilinpäätökset tulevat vuosittain osakeyhtiöiden kohdalla edelleen tehdyiksi. Toiminnan keskeyttämisestä voi ilmoittaa toistaiseksi tai tietyksi määräajaksi Oma-Verossa tai tekemällä YTJ:n muutosilmoituksen (Verohallinto, 2023g). Kun toiminta ilmoitetaan keskeytetyksi Verohallinto poistaa yrityksen ennakkoperintärekisteristä, työnantajarekisteristä ja arvonlisäverovelvollisen rekisteristä siihen saakka, että yritys tekee toimintansa uudelleen aloittamisesta uuden muutosilmoituksen.

4 VEROTUS

Yrityksen verolaskenta sisältää niin välillisiä kuin välittömiä veroja. Välillisillä veroilla tarkoitetaan veroja, joiden ei ole tarkoitus jäädä yritykselle rasitteiksi, vaan verovelvollinen vyöryttää ne eteenpäin toisille talousyksiköille (Torkkel, 2023, s. 22). Arvonlisävero on selkeä esimerkki yrityksen välillisestä verosta. Välittömät verot ovat puolestaan veroja, jotka ovat yksinomaan verovelvollisen rasitteita. Esimerkkejä tällaisista veroista ovat tulovero, kiinteistövero, varainsiirtovero ja yleisradiovero.

Elinkeinotoiminnan verotettavan tuloksen muodostumisesta säädetään laissa elinkeinon verotuksesta (369/1968). Laissa käsitellään elinkeinotoiminnan tulojen veronalaisuutta ja menojen vähennyskelpoisuutta. Luonnollisten henkilöiden ansio- pääomatulojen verotuksen vähennysten pohjalla on tuloverolaki (Tuloverolaki 1535/1992, 1 luku). Tuloverolaissa säädetään myös yhteisöjen tuloveron määrästä. Tässä opinnäytetyössä käsitellään yrittäjän kokonaisverotuksen osalta osakeyhtiön maksamaa tuloveroa sekä yrittäjän ansio- ja pääomatulon verotusta. Verotuksessa tehtäviä vähennyksiä käsitellään sikäli, kun ne ovat laskennan kannalta merkityksellisiä.

4.1 Osakeyhtiön tuloverotus

Tuloverotuksen osalta yritysmuotojen verottaminen eroaa toisistaan siksi, että osakeyhtiö on lähtökohtaisesti täysin erillinen omistajistaan, kun taas liikkeen- ja ammatinharjoittajia verotetaan yksityishenkilöinä (Kukkonen & Walden, 2020, s. 43). Osakeyhtiön verotettava tulo eritellään elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulonlähteeseen (Verohallinto, 2023d). Eri tulonlähteiden tulot lasketaan yhteen ja niiden perusteella määrätään maksettava vero. Verotettava tulo tarkoittaa verovuoden liiketoiminnan tulosta vähennettynä edellisen verovuoden tappioilla.

Yhteisöjen yleinen veroprosentti on 20 % (Tuloverolaki 1535/1992). Lisäksi yhteisöt maksavat YLE-veroa, joka sisällytetään yrityksen ennakkoveroihin (Laki yleisradioverosta 484/2012, 3 §). Yleisradioveroa ovat kuitenkin velvollisia maksamaan vain yhteisöt, joiden verovuoden tulo on vähintään 50 000 euroa. Tulorajan ylittävien yhteisöjen yleisradiovero on 140 euroa, johon lisätään lisäksi 0,35 % 50 000 euroa ylittävältä tulon osuudelta. Veron yläraja on kuitenkin 3000 euroa. Osakeyhtiö jättää elinkeinotoiminnan veroilmoituksen (lomake 6B) 4

kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä ja tilinpäätös lisätään veroilmoituksen liitteeksi (Verohallinto, 2024d).

4.2 Osinkojen jakaminen ja niiden verotus

Ansiotulona verotettavan palkan lisäksi yrittäjä voi nostaa osakeyhtiöstä osinkoja. Osinko tarkoittaa osuutta osakeyhtiön tuloksesta. Osakeyhtiölaki kieltää kuitenkin varojen jakamisen, mikäli tiedetään yhtiön olevan maksukyvytön tai osinkojen jakamisen johtavan yhtiön maksukyvyttömyyteen (Osakeyhtiölaki 624/2006, 13 luku). Varojen jakamisen tulee perustua yhtiön viimeisimpään tilinpäätöksen, jonka tulee olla tarkastettu, mikäli yhtiö on velvollinen käyttämään tilintarkastajaa. Jaettava määrä on yhtiön vapaa oma pääoma vähennettynä yhtiöjärjestyksen mukaisesti jakokelvottomilla määrillä sekä taseeseen merkityillä kehitysmenojen määrällä. Yhtiökokouksen päätöksestä tulee selvittää jaettavan osingon määrä sekä mitä varoja jakamiseen käytetään.

Osinkojen verotuksen laskemista varten Verohallinto laskee osakkeen matemaattisen arvon, joka perustuu yhtiön edellisen verovuoden nettovarallisuuteen (Verohallinto, 2023e). Osakeyhtiön nettovarallisuuden laskeminen eroaa ammatin- ja liikkeenharjoittajan nettovarallisuuden laskemisesta, sillä siihen huomioidaan myös yhtiön pankkitilillä oleva omaisuus. Yhtiön varojen ja velkojen arvostamisen säännöt tulevat laista varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2015). Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen yhtiön elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteen varat ja vähentämällä niistä vastaavasti yhtiön velat (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 1142/2015, 2 luku 2 §; Verohallinto, 6.7.2023). Varallisuuden lasketaan mukaan käyttö-, vaihto-, sijoitus-, ja rahoitusomaisuus, muu omaisuus sekä pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Laskennalliset verosaamiset eivät kuulu yhtiön varallisuuteen. Yhtiön velkoina otetaan pääasiallisesti huomioon kaikki yhtiön tulolähteiden velat sekä arvostamislaisissa erikseen säädetyt vieraan pääoman erät. Yhtiön velkana ei huomioida laskennallisia verovelkoja, joita voi syntyä tilinpäätökseen jaksotuserojen perusteella. Yhtiön oma pääoma tai oman pääoman rahastot eivät ole myöskään yhtiön velkaa.

Matemaattista arvoa käytetään jakamaan maksettu osinko veronalaiseen pääomatuloon, veronalaiseen ansiotuloon sekä verottomaan tuloon (Verohallinto, 2023f). Mikäli maksettava osinko on alle 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta ja alle 150 000 euroa, siitä 25 % on verotettavaa pääomatuloa ja 75 % verotonta tuloa. Usein tällä perusteella maksettavasta

osingosta puhutaan ns. huojennettuna osinkona. Alle 8 %, mutta yli 150 000 euron osingosta 85 % on verotettavaa pääomatulona ja 15 % verotonta tuloa. Alle 8 % matemaattisesta arvosta maksettava osinko on pääomatulo-osinkoa. Mikäli yhtiö maksaa osinkoa yli 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta, tuota kahdeksaa prosenttiyksikköä ylittävää osuutta kutsutaan ansiotulo-osingoksi (Verohallinto, 2023f). Ansiotulo-osingon osuudesta 75 % on veronalaista ansiotuloa ja 25 % verotonta tuloa.

4.3 Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoituksella tehtävät vähennykset

Liikkeen- ja ammatinharjoittaja jättää yritystoiminnastaan elinkeinotoiminnan veroilmoituksen (5 lomake) (Verohallinto, 2024b). Elinkeinotoiminnan verotettava tulos saadaan vähentämällä yrityksen tuloksesta verotuksessa vähennyskelpoiset kulut. Lisäksi yritystoiminnan tuloksesta tehdään suoraan liikkeenharjoittajan veroilmoituksella verovähennyksiä tietyistä kuluista, jotka eivät ole yrityksen kirjanpidossa vähennyskelpoisia.

4.3.1 Toiminimiyrittäjän ajoneuvokulut ja tilapäisen työmatkan lisävähennys

Mikäli yrittäjän käytössä olevaan ajoneuvoon kertyvien vuotuisten kilometrien määrä ylittää yrityskäytössä 50 % kyseisen ajoneuvon ajokilometreistä, kuuluu ajoneuvo elinkeinotoiminnan kirjanpitoon (Verohallinto, 2022b). Mikäli taas vastaavasti elinkeinotoimintaan hankitun ajoneuvon ajoista yli 50 % on yksityistalouden ajokilometrejä, kuuluu ajoneuvo yksityistalouteen. Elinkeinotoiminnan ajoksi katsotaan ajot, jotka liittyvät yritystoimintaan, eli esimerkiksi asiakaskäynnit. Yrittäjän liikkuminen kotoaan yrityksen toimipaikalle ei ole elinkeinotoiminnan ajoa vaan yksityisajoa, jonka kulut voidaan vähentää luonnollisina vähennyksinä henkilökohtaisella veroilmoituksella. Elinkeinotoiminnan ajoista tulee pitää ajopäiväkirjaa silloin kun niihin käytetään yksityistalouden ajoneuvoa, ja vastaavasti elinkeinotoimintaan kuuluvan ajoneuvon yksityistalouden ajoista tulee pitää ajopäiväkirjaa, jonka perusteella ajoneuvon kulujen määrää oikaistaan yksityistalouden käytön suhteen.

Ajopäiväkirjan mukaisten kilometrikorvausten lisäksi yrittäjä voi tehdä yrityksen toimialueen ulkopuolelle suuntaantuvista matkoista tilapäisestä työmatkasta johtuvan lisävähennyksen kattamaan työmatkasta johtuvia lisääntyneitä elantokustannuksia (Verohallinto, 2023c). Tällaisista matkoista tehtävät lisävähennykset voivat olla korkeintaan saman verran kuin palkansaajien verovapaiden kokopäivärahojen ja osapäivärahojen määrät. Veroilmoituksella

tehtävien vähennysten lisäksi matkoista ei voi olla kuluja kirjanpidon puolella ilman, että ne vähentävät verovähennyskelpoisten päivärahojen määrää. Kokopäivärahan pituisiksi lisävähennyksiksi katsotaan yli 10 tuntia kestävät matkat ja osapäivärahan veroisen lisävähennyksen voi tehdä yli 6 tuntia, mutta alle 10 tuntia kestävästä matkoista.

4.3.2 Työtilan kulujen vähentäminen verotuksessa

Mikäli liikkeen- ja ammatinharjoittaja vuokraa työtilan kolmannelta osapuolelta, hän vähentää työtilan kulut yrityksen tuloslaskelmalla, mutta hän ei voi maksaa itselleen vuokraa kodin yhteydessä olevasta työtilasta (Verohallinto, 2020). Mikäli yrittäjä ostaa yrityksen käyttöön työtilan, joka on pääasiallisesti yritystoiminnan käytössä, kuuluu tila silloin elinkeinotoiminnan varallisuuteen ja mahdollisesti elinkeinotoiminnan velkoihin, jolloin toimitilalla on merkitystä yrityksen nettovarallisuuden laskennassa. Mikäli tilaa käytetään myös muutoin kuin elinkeinotoiminnassa, tulee yksityistalouden osuus kuluista oikaista kirjanpidossa.

Oman asunnon yhteydessä olevan työtilan kulut voidaan vähentää joko Verohallinnon kaavamaisen työhuonevähennyksen mukaan tai vähentämällä työtilasta koituvat todelliset kustannukset (Verohallinto, 2020). Mahdollisuus todellisten kustannusten mukaan tehtävästä vähennyksestä riippuu yrittäjän kokonaistilanteesta, muun muassa asunnossa asuvien muiden henkilöiden määrästä, yrityksen liiketoiminnan laajuudesta ja yrityksen tarpeesta erillisille toimitiloille. Todellisten kustannusten tulee perustua tositteelliseen selvitykseen ja vähennyskelpoisiksi kuluiksi ei lasketa omia tai perheen elantomenoja, esimerkiksi lainanlyhennyksiä. Verohallinnon kaavamaisen työhuonevähennyksen määrä vahvistetaan vuosittain. Sivutoimisen toiminimiyrittäjän huomioitava, että vaikka kaavamaisen vähennyksen saa tehdä kaikista niistä tuloista, joiden hankkimiseen työtilaa on käytetty, niin kaavamaisen työhuonevähennyksen yhteismäärä on kuitenkin verovelvollisen verotuksessa vuosittain enintään 940 euroa (Verohallinto, 2024c). Suuremman vähennyksen voi saada vain tekemällä vähennyksen todellisten kustannusten mukaan.

4.4 Toiminimiyrittäjän yritystulon jakaminen pääoma- ja ansiotuloon

Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan verovähennysten jälkeisestä tuloksesta Verohallinto tekee lopuksi lisäksi 5 % yrittäjävähennyksen (Verohallinto, 2021b). Tämän

vähennyksen jälkeen jäljelle jäävä summa jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Pääomatulon laskemiseksi on ensin selvitettävä elinkeinotoiminnan nettovarallisuus.

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan yrityksen nettovarallisuus lasketaan vähentämällä elinkeinotoiminnan velat elinkeinotoiminnan varoista (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 1142/2015, 3 luku; Verohallinto, 2021a). Laskennassa ei huomioida laskennallisia verosaamiaisia tai -velkoja. Elinkeinotoiminnan varallisuuteen huomioidaan vain elinkeinotoiminnan käytössä olevat varat kuten tuotevarastot, liiketila, muut kiinteistöt ja rakennelmat, koneet ja kalusto sekä muu yritystoimintaa varten hankittu tavara. Lisäksi nettovarallisuuteen lasketaan myyntisaamiset ja yrityksen käteisvarat. Yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan varoihin ei huomioida pankkitilin pääomaa. Mikäli yrittäjä saa yritystoiminnan veronalaista tuloa osakkeista, niiden koko arvo huomioidaan elinkeinotoiminnan nettovarallisuudessa. Muutoin kuin yrityksen ensimmäisenä verovuonna nettovarallisuus lasketaan yrityksen edellisen verokauden tiedoilla.

Nettovarallisuuteen lisätään yrityksen ulkopuolisille maksamat ennakonpidätyksen tai lähdeveron alaiset palkat, jonka jälkeen tälle yhteissummalle lasketaan 20 % tuotto, joka on yhtä kuin yritystulon pääomatulon määrä (Verohallinto, 2021b). Alle 30 000 euron pääomatulot verotetaan 30 % ja siitä ylimenevä pääomatulon osuus verotetaan 34 % (Verohallinto, 2017). Loput elinkeinotoiminnan tuloksesta verotetaan ansiotuloina progressiivisen ansiotulon veroprosentin mukaisesti. Yrittäjällä on mahdollisuus vaatia yrityksen koko tuloksen verotusta ansiotulona tai pääomatulon määrän alentamista 10 %. Tämä voi olla tarpeen, mikäli yrittäjän veronalainen tulo jää matalaksi, jolloin pääomatulojen verokanta voi johtaa korkeampaan verorasitukseen kuin tulojen verottaminen puhtaasti ansiotulona (Kukkonen & Walden, 2020, s. 34).

4.5 Luonnollisen henkilön tuloverotus

Luonnollisen henkilön verotettava tulo ilmoitetaan esitäytetyllä veroilmoituksella. Luonnollisen henkilön veronalaista tuloa ovat rahana ja rahanarvoisena etuutena saadut tulot ja niiden verotus muodostuu ansio- ja pääomatuloista (Tuloverolaki 1535/1992, III osa, 1 luku, 3 §). Tässä tutkimuksessa ei huomioida luonnollisten henkilöiden tekemiä mahdollisia verovähennyksiä ansio- ja pääomatuloista, elleivät ne tyypillisesti koske kaikkia tulonsaajia.

Sivutoimisen yrittäjän verolaskennassa on huomioitava, että hänen kokonaisverotukseensa sisältyy mahdollisesti sekä yritystoiminnasta, että ulkopuoliselle tehtävästä työstä syntyvää ansiotuloa. Koska ansiotulon verotus Suomessa on progressiivinen, niin maksettavan veron määrä kasvaa ansiotulon yhteismäärän kasvaessa. Tikka ym. (2023) toteavat että yrityksestä saadun voiton jakautuminen progressiivisesti verotettavaan ansiotuloon ja lievemmin verotettavaan pääomatuloon synnyttää tilanteen, jossa yrittäjän verosuunnittelulla yleensä pyritään maksimoimaan yrityksestä pääomatuloina nostettavan tulon määrä. Yrittäjän verosuunnittelussa on käytettävissä toimenpiteet, joilla pyritään vaikuttamaan yrityksen nettovarallisuuteen ja osingon jaon määrään, mahdollisesti ottamaan yrityksestä ulos tuloa vuokratulona tai lainan korkona, sekä palkanmaksamisen optimointi. Yritysmuodon valinta on myös yksi tapa tehdä verosuunnittelua.

Siitä syystä, ettei toiminimiyritys ole itsellinen yrittäjästä erillinen oikeushenkilö, syntyy myös ero yrityksen ja yrittäjän välisten sopimusten tekemiseen sekä puolison ja alle 14-vuotiaan lapsen palkan vähennyskelpoisuuteen (Kukkonen & Walden, 2020, s.32). Osakeyhtiöillä ei luonnollisesti voi olla puolisoja, joten osakeyhtiössä yrittäjä voi maksaa puolisolleen palkkaa kuten kenelle tahansa työntekijälle. Toiminimiyrittäjän itsensä, tai hänen puolisonsa, tai alle 14-vuotiaan lapsen palkka ei sen sijaan ole vähennyskelpoinen kulu yrityksen verotuksessa. Samaisesta syystä yksityinen elinkeinoharjoittaja ei voi tehdä itsensä kanssa sopimusta tilojen vuokraamisesta omalle yritykselleen, eikä myöskään periä korkoa, mikäli hän lainaa rahaa yksityistalouden puolelta yritykseen (Ossa, 2020, s. 189). Sen sijaan osakeyhtiössä osakkaan ja yhtiön välille on mahdollista muodostaa vuokrasopimuksia ja lainoja, jolloin yrittäjän on mahdollista saada yrityksestä pääomatuloksi katsottavaa tuloa tilavuokrista tai lainan koroista.

Osakeyhtiössä toimivan yrittäjän henkilökohtainen verotus koostuu siten sekä luonnollisena henkilönä verotettavista ansio- ja pääomatuloista, joista ansiotulot koostuvat mahdollisesta muusta työstä ja yrityksestä maksetuista palkoista, sekä mahdollisesti osinkojen ansiotuloosuudesta. Pääomatuloista osa voi koostua yrityksestä maksettavista vuokrista, lainojen koroista ja osinkotuloista. Lisäksi yrittäjän osakeyhtiön tulosta verotetaan erikseen. Toiminimen ja osakeyhtiön verotuksen vertailua monimutkaistaa osakeyhtiössä yrittäjän palkan ja palkkioiden maksamisen vaikutus osakeyhtiön verotettavaan tulokseen ja verottomat korvaukset esimerkiksi yksityistalouden ajoneuvon käytöstä, jotka osakeyhtiössä siirtyvät menoina yrityksen tuloslaskelmaan ja pienentävät yrityksen tekemää voittoa sekä verottomina korvauksina

yrittäjälle. Toiminimiyrittäjä ei voi maksaa itselleen verottomia kilometrikorvauksia vaan vähentää mahdolliset kulut liikkeenharjoittajan veroilmoituksella.

Lainsäädännössä rajanveto luonnollisten henkilöiden pääomatulojen ja ansiotulojen välille on toteutettu määrittelemällä pääomatuloksi omaisuudesta saatu tuotto, omaisuuden myynnistä tehty voitto, sekä muu tulo, joka on syntynyt muun varallisuuden johdosta (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 9; Tuloverolaki 1535/1992, I osa, luku 2, 138 §). Tällaisia pääomatuloja ovat siten esimerkiksi osinko- ja korkotulot, voitto-osuudet ja vuokrat, sekä metsän omistamisesta syntyvä tulo.

Pääomatulon verotus on kaksiportainen; alle 30 000 euron pääomatuloa verotetaan 30 % ja sen ylittävästä määrästä maksetaan veroa 34 % (Tuloverolaki, IV osa, luku 1, §124). Yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminnan tulosta myös osa katsotaan pääomatuloksi. Ansio-tuloa on siten kaikki sellainen tulo, mitä ei ole lainsäädännössä määritelty pääomatuloksi, käytännössä palkat ja eläkkeet (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 9). Palkka on työstä saatava korvaus, sisältäen mm. ylityöt ja ikälisät sekä veronalaiset luontoiseduiksi katsottavat korvaukset, jotka sisältyvät palkkaan. Kilometrikorvaukset, päivärahat ja kohtuullisen henkilökuntaedut eivät ole palkaksi katsottavaa tuloa, vaan ne ovat verovapaita korvauksia tai tuloja.

Verohallinto laskee ja määrää maksettavaksi verot yhteisöverokannan, pääomatuloverokannan sekä ansiotulon valtionveron tuloveroasteikon mukaisesti (Tomperi, 2022, s. 16). Luonnollisen henkilön pääomatuloista maksetaan veroa ainoastaan valtiolle, mutta ansiotuloista maksetaan tuloveroasteikon mukaisen valtionveron lisäksi kunnallisveroa oman kotipaikkakunnan kunnallisveroprosentin mukaisesti, sekä kirkollisveroprosentin mukaisesti kirkollisveroa, mikäli henkilö on kirkollisverovelvollinen (mts. 22). Lisäksi maksettavaksi tulevat yleisradiovero ja ansiotulojen perusteella määräytyvä sairausvakuutusmaksu. Alla olevan taulukon mukaisesti tuloveroasteikko on kuusiportainen. Maksettava vero määräytyy ansiotulon määrän perusteella portaan alimman summan mukaan, sekä portaan alarajan ylittävän tulon osalta prosentteina.

Taulukko 1. Valtion tuloveroasteikko (Verohallinto, 2023i)

Verotettava ansiotulo	Vero alarajankohdalla	Vero alarajan ylittävästä tulo- lon osasta %
0–20 500	0,00	12,64
29 500–30 500	2 591,20	19,00
30 500–50 400	4 491,20	30,25
50 400–88 200	10 510,95	34,00
88 200–150 000	23 362,95	42,00
150 000-	49 318,95	44,00

Luonnollisen henkilön verotettavasta ansiotulosta tehdään ensimmäisen niin kutsutut luonnolliset vähennykset, jolloin saadaan puhdas ansiotulo (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 12). Luonnollisia vähennyksiä ovat tulonhankkimismenot, matkakustannukset sekä työttömyyskassojen ja järjestöjen jäsenmaksut. Lisäksi tehdään vielä lakisääteisten eläkevakuusmaksujen, työttömyysvakuutusmaksun ja sairausvakuutuksen päivärahanmaksujen vähennykset ansiotulon määrästä (Verohallinto, 2024a). Valtion ja kunnallisverotuksen yhdenmu-
kaistamisesta 2024 lähtien niin valtion kuin kunnallisverotuksen puolella tehdään lisäksi ansiotulosta sekä ansiotulovähennys, että perusvähennys (Niskakangas & Knuutinen, 2023, luku 12). Muista vähennyksistä poiketen suoraan maksettavasta verosta tehdään lopuksi valtionverotuksen puolella työtulovähennys, elatusvelvollisuusvähennys, kotitalousvähennys ja opintolainavähennys.

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

Kirjallisuuskatsaukset voivat olla systemaattisia tai kuvailevia ja nykyisin kirjallisuuskatsaukset voidaan jaotella lukuisiin eri kategorioihin. Salminen (2023, s. 6) jakaa kirjallisuuskatsaukset kolmeen kategoriaan; kuvaileviin, systemaattisiin ja meta-analyyseihin. Tämän opinnäytetyön menetelmän valinta tuli tarpeesta kerätä hajallaan olevaa tietoa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Yrittäjän kannalta tarpeellista tietoa löytyy niin kirjallisuudesta, lainsäädännöstä kuin verottajan ohjeistuksestakin. Tällaisen yleiskatsauksen ollessa kyseessä, valikoitui valituksi metodiksi kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa käytetyt aineistot voivat olla laajoja, eikä niiden valintaa rajata metodisilla säännöillä (mts. 7). Kirjallisuuskatsaus tutkimusmuotona on yleensä kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimusmetodin yhdistelmä riippuen siitä kuinka kerättyä aineistoa käsitellään (mts. 4–5). Oleellista on, ettei kirjallisuuskatsaus ole vain tiivistelmä tai luettelo kerätystä aineistosta, vaan tutkimus sisältää myös kriittistä ja analyttistä arviointia. Tutkimuksen tekijän tulee muistaa aineistoa kerätessään ottaa huomioon kerättävän datan laatu ja se mihin työllä pyritään ja ketkä ovat työn kohderyhmä.

Kuvailevan kirjallisuustutkimuksen tarkoituksena on, että sen avulla voidaan tulkita, yhdistellä ja tiivistää olemassa olevaa ja olennaista tietoa. (Vilkkä, 2023, s. 11). Sen tarkoituksena on etsiä kirjallisuudesta vastauksia siihen mitä ilmiöstä tiedetään, sekä auttaa ymmärtämään kuvattavaa ilmiötä. Tutkimuksen avulla ilmiö tulisi pystyä kuvailemaan vakuuttavasti ja johdonmukaisesti (mts. 20–21). Kerätyn tiedon perusteella aineistosta voidaan lopuksi tehdä tutkimuskysymyksen kannalta keskeiset johtopäätökset. Aineistosta pyritään muodostamaan uusi kokonaisnäkemys ja järjestämään epäyhtenäistä tietoa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Narratiivista kirjallisuuskatsausta voidaan käyttää esimerkiksi, kun pyritään opettamaan ajankohtaista tietoa, jota ei pystytä tarjoamaan muutoin suoraan kirjallisuuden avulla (Vaasa 2023, s. 9). Tässä tapauksessa pyritään kirjallisuuskatsauksen avulla tarjoamaan yrittäjille ajankohtaista tietoa yritysmuotojen eroista. Katsauksen aineistot kerättiin teemoittain ja aineistoista valittiin uusimmat ja valideinta (esimerkiksi lainsäädäntö) tietoa sisältävät aineistot työn lähdemateriaaleiksi. Teemoja olivat työn alustavan sisällysluettelon mukaisesti; yritystoiminnan alku, kehittäminen ja päättäminen, yrittäjän vastuut ja osakeyhtiön velvollisuudet, yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös, palkanlaskenta sekä yritysmuotojen verotus.

Tutkimukseen yhdistettiin myös tapaustutkimus case-yrityksen avulla, jonka yrittäjä halusi selvittää mahdollisen sivutoimisen toiminimiyrityksen kannattavuutta siinä tapauksessa, että

yritys muutettaisiin osakeyhtiöksi. Tapaustutkimukset ovat liiketalouden alalla paljon käytetty tutkimusmenetelmä, sillä se tarjoaa luontevan taloudellisen ja juridisen kokonaisuuden tutkittavaksi (Aaltio, 1999). Case-tutkimus ei ole niinkään tutkimusmetodi vaan lähestymistapa. Case-tutkimuksen avulla voidaan selvittää yritysmuodon muutoksen vaikutuksia, sillä kuten aiemmissakin tutkimuksissa oli usein todettu, riippuu yritysmuodon muutoksen kannattavuus yleensä yrityksen ja yrittäjän kokonaistilanteesta.

Tutkimuksen perusteena oleva case-yritys on yrittäjän sivutoiminen palvelualalla toimiva yritys. Yrityksen liikevaihto on sen toimintavuosien aikana liikkunut 3000–6000 euron välillä. Kyseisessä yritysmuodossa nykyisellään yrityksessä on hyvin pienet kulut, sillä palvelu tuotetaan asiakkaan kotona. Vastaavasti yrittäjälle syntyy paljon vuosittaisia ajokilometrejä. Palvelu olisi mahdollista tuottaa myös yrittäjän tiloissa, mutta ulkopuolisen tilan vuokraaminen ei ole yritystoiminnan kannattavuuden näkökulmasta järkevää. Case-yrityksen toiminta ei nykyisessä muodossa vaadi suurta pääomaa eikä investointeja, vaan se pohjaa pääasiallisesti yrittäjän työpanokseen. Yritystoiminnassa olisi haluttaessa mahdollisuuksia kasvuun ja toiminnan laajentamiseen. Yrittäjä on lisäksi kokoaikaisesti palkkatöissä, eikä nykyisellään kiinnostunut kokoaikaisesta yritystoiminnasta, vaan yritystoiminnan tavoitteena on tuottaa lähinnä puskurituloa ja ylläpitää yrittäjän osaamista kyseiseltä alalta. Yrityksen ja yrittäjän tulevaisuuden suunnitelmien perusteella luotiin erilaisia skenaarioita, joiden perusteella tehtiin kokonaisveronlaskenta vastaavassa tilanteessa olevan toiminimen ja osakeyhtiön osalta, jotta niitä voitiin verrata toisiinsa. Lisäksi arvioitiin olisiko yrittäjälle osakeyhtiöstä yhtiömuotona hyötyä, mikäli hän pystyisi siirtämään osan yritystoiminnastaan omiin tiloihinsa, joista tekisi vuokrasopimuksen oman yrityksensä kanssa.

6 TULOKSET

6.1 Hallinnolliset muutokset

Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi tapahtuu käytännössä ilmoittamalla Kaupparekisteriin toiminimen päättämisestä ja osakeyhtiön rekisteröimisestä yhtä aikaa (Patentti- ja rekisterihallitus, 2023). Yritysmuodon muuttamisesta ei synny veroseuraamuksia yrittäjälle silloin, kun yrittäjä merkitsee perustamisvaiheessa itselleen kaikki osakkeet, yritystoiminta jatkuu samalla toimialalla ja pääpiirteissään luonteeltaan ja laajuudeltaan samana (Verohallinto, 2022c). Osakeyhtiön rekisteröinnin jälkeen alkavat varsinaiset muutokset yrittäjän arjessa.

Yrittäjän työstään saama korvaus ryhdytään toiminimen yksityisottojen sijaan maksamaan osakeyhtiössä lähes samojen säännösten mukaisesti kuin palkansaajallekin. Yrittäjä on osakeyhtiönkin palveluksessa YEL-vakuutuksen alainen, sikäli kun YEL-vakuutuksen ottamisvelvollisuus täytyy (Eläketurvakeskus, 2023). Palkasta pidätetään ennakonpidätykset ja sairausvakuutusmaksut, jotka tilitetään valtiolle, sekä tehdään maksetuista palkoista lakisääteiset ilmoitukset Tulorekisteriin (Tulorekisteri, 2020). Palkan maksusta seuraa se, että osakeyhtiössä yrittäjä voi tarjota itselleen samanlaisia henkilökunta- ja luontoisetuja, kuin muullekin henkilökunnalle voitaisiin tarjota. Varallisuuden siirtäminen omaan käyttöön on yhtiömuodon muutoksen jälkeen kokonaan osakeyhtiölainsäädännön alaista, eikä yrityksen varoja voi milloin vain siirtää yksityisnostoina omalle tililleen, kuten toiminimiyrityksessä (Osakeyhtiölaki 624/2006). Kaikille osakeyhtiön menoille on oltavat liikeloudellinen peruste.

Palkkahallinnon ja varojen jaon lisäksi kirjanpidon vaatimukset tiukentuvat toiminimiyrittämiseen nähden. Yhtiömuotoisen yrityksen kirjanpidon on oltava kahdenkertaista ja kirjanpidosta on tehtävä suoriteperusteinen tilinpäätös (Kirjanpitolaki 1336/1997). Vastaavan kokoisen yrityksen toiminimiyrittäjä saattaa selvitä yhdenkertaisella kirjanpidolla ilman tilinpäätöksen tekoa. Yhtiön tilinpäätös on rekisteröitävä tilikauden päättymisen jälkeen ajoissa rekisteriviranomaiselle (Kirjanpitolaki 1336/1997; Osakeyhtiölaki 624/2006). Yhtiöjärjestyksestä, tai yhtiön koosta riippuen, osakeyhtiölle voi myös langeta tilintarkastusvelvollisuus, jolloin yrityksen perustamisvaiheessa tai yhtiökokouksessa joudutaan valitsemaan yhtiölle tilintarkastaja.

Osakeyhtiön johtamista ja päätöksentekoa säädellään osakeyhtiölaissa ja näiden säännösten noudattaminen lisää yhtiön hallinnollista taakkaa yrittäjälle. Yhtiökokous on järjestettävä

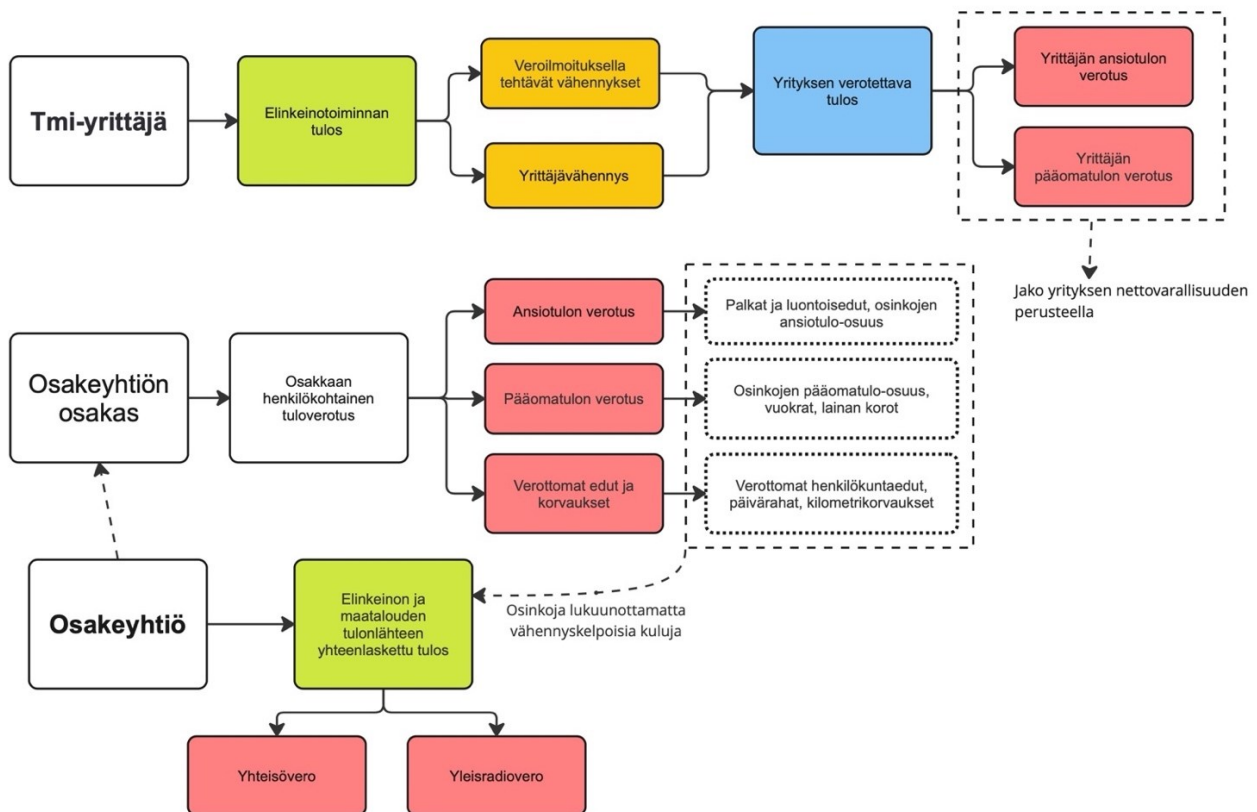
vuosittain ja sen asialistalla on oltava vähintään lakisääteisesti käsiteltävät asiat, kuten tilinpäätöksen vahvistaminen ja voiton jaosta päättäminen (Osakeyhtiölaki 624/2006). On myös syytä huomioida, että jotkin yhtiössä tehtävät päätökset vaativat yhtiökokouksen järjestämistä, esimerkiksi yhtiöjärjestyksen muuttaminen. Osakeyhtiöön on muodostettava 1–5 jäsenen hallitus, joka vastaa yhtiön varojen ja kirjanpidon asianmukaisuudesta, sekä laajasti yhtiön johtamisesta erityisesti silloin, mikäli toimitusjohtajaa ei valita erikseen (Collin, 2022, s. 30). Yhtiökokouksesta ja hallituksen kokouksista on tehtävä pöytäkirjat, jotka numeroidaan ja säilytetään asianmukaisesti (Osakeyhtiölaki 624/2006). Yhtiökokouksessa tai hallituksessa ei voida tehdä sellaisia päätöksiä, jotka ovat osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisia.

Yritysmuodon vaihtuessa muuttuu yrittäjän taloudellinen vastuu yritystoiminnan tappioista. Toiminimiyrittäjä on vastuussa yritystoimintansa tappioista omalla omaisuudellaan ja hän tekee itse sopimukset kolmansien osapuolien kanssa, jotka sitovat siten häntä henkilönä, vaikka kyseessä on hänen yritystoimintansa (Villa, 2023, s. 41). Osakeyhtiössä vastuu yrityksen tekemistä tappioista on rajattu osakkeenomistajan osakkeesta maksamaan merkintähintaan (Osakeyhtiölaki 624/2006; Villa, 2023, s. 63). Osakeyhtiö on rekisteröinnin jälkeen itsenäinen oikeushenkilö, joka voi toimia sopimuksen osapuolena ja on oikeustoimikelpoinen. Yhtiön johto voi joutua vastuuseen yhtiötään tai kolmansia osapuolia kohtaan, mikäli he rikkoivat toiminnallaan osakeyhtiölakia tai yhtiön yhtiöjärjестystä (Airaksinen ym., 2021, luku 1; Osakeyhtiölaki 624/2006). Vastuu sen osoittamisesta, että päätökset on tehty yhtiön etua ajatellen, huolellisesti ja riittävän tiedon valossa, on johdon vastuulla, mikäli myöhemmin on tarpeen vedota huolellisuusvelvoitteen täyttymiseen. Tämän vuoksi lakisääteiset pöytäkirjat on syytä tehdä huolella. Erillisellä sopimuksella yhtiön osakas voi toimia lainan takaajana, jolloin hän voi menettää sitä kautta omaisuuttaan, vaikka muutoin osakkeenomistajan rajoitettu vastuu hänen kohdallaan toteutuisikin (Villa, 2023, s. 64).

Yksi selkeä ero yritysmuotojen välillä on yritystoiminnan päättämisessä, jonka helppous on yksi toiminimiyrittämisen eduista osakeyhtiöön nähden. Osakeyhtiön purkautumiseen vaaditaan aina yhtiökokouksen, rekisteriviranomaisen tai tuomioistuimen päätös, ja vasta selvitysmenettelyn päätteeksi yhtiön toiminta ja poistetaan yhtiön oikeushenkilöllisyys (Mähönen ym., 2007, s. 287; Villa, 2023, s. 515). Toiminimen toiminnan voi halutessaan lopettaa ilmoituksella ilman perusteluja (Digi- ja väestötietovirasto, 2023). Molemmissa tapauksissa yritystoiminta voidaan myös keskeyttää toistaiseksi tai määräajaksi, mikäli yrityksellä ei ole aktiivista toimintaa (Verohallinto, 2023g).

6.2 Yritysmuodon muutoksen vaikutus verotukseen

Yritysmuodon vaihtuessa eriytyy yrittäjän ja yrityksen verojen laskenta. Kuviossa 1 on kuvattu kaavion avulla verotuksen eriytymistä vertaamalla toiminimen ja osakeyhtiön verotuksen kulua.

Kuvio 1. Toiminimiyrittäjän ja osakeyhtiön tuloverotuksen erot (Virnes, 2024, CC BY-NC-SA).

Osakeyhtiössä yrittävän henkilökohtaisessa tuloverotuksessaan verotetaan osakeyhtiöstä maksetut palkat ja luontoisedut. Näistä syntyy toisaalta yrityksen elinkeinotoiminnassa vähennyskelpoisia kuluja. Osakeyhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta maksetaan yhteisövero ja yleisvero (Verohallinto, 2023d). Toiminimiyrittäjä ilmoittaa verotukseen elinkeinotoimintansa tulot ja vähennyskelpoiset menot, ja tekee näiden lisäksi lisävähennyksiä veroilmoituksella. Verohallinto tekee lopuksi yrittäjävähennyksen ja jakaa tämän jälkeen yrityksen nettovarallisuuden perusteella verotettavan tulon yrittäjän henkilökohtaisessa verotuksessa verotettavaksi ansio- ja pääomatuloksi (Verohallinto, 2021b). Toiminimiyrittäjä ei siis erikseen maksa toiminnastaan veroja valtiolle. Mahdollisia yritystoiminnan tappioita ei kuvassa huomioida. Verohallinto vähentää vahvistetut tappiot automaattisesti seuraavan kymmenen vuoden aikana sen elinkeinonlähteen tuloksesta, mistä tappio on syntynyt (Verohallinto, 2021c; Verohallinto, 2022a).

Mikäli yrittäjän ansiotulon osuus kasvaa korkeaksi, voi yrittäjä osakeyhtiössä jättää voittovaroja yritykseen sisään alemmalla yhteisöjen 20 % tuloverolla (Kukkonen & Walden, 2020, s.43). Yrityksen oman pääoman kasvattamista voi hyödyntää esimerkiksi tulevia investointeja varten. Toiminimiyrittäjän tekemä kaikki voitto verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona ansio- ja pääomaverotuksen mukaisesti. Mikäli toiminimiyrityksen nettovarallisuus on alhainen, verotetaan koko yritystulo ansiotulona. Toiminimiyrittäjä ei pysty samalla tavoin kartuttamaan yrityksen nettovarallisuutta kuin mikä osakeyhtiössä on mahdollista. Ero johtuu nettovarallisuuden laskemisesta arvostamislaista, jossa luonnollisen henkilön varoiksi ei katsota lähdeverolain alaisia talletuksia (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 1142/2015, 13 luku, 15 §).

6.3 Case-yrityksen verolaskennan tulokset

Työssä vertailtiin lisäksi case-yrityksen veronlaskentaa. Edeltävässä kirjallisuudesta kerätyn verotusta koskevan tiedon valossa luotiin taulukko-ohjelma vuoden 2024 verotustiedoilla, joiden avulla vertailtiin yrittäjän kokonaisverotuksen muodostumista riippuen siitä, toimiiko yritys toiminimellä vai osakeyhtiönä. Case-yritys on sivutoiminen palvelualalla toimiva yritys. Yrityksen liikevaihto on vuoden 2022 vahvistetussa verotuksessa ollut 5600 euroa, mutta laskennassa pyritään arvioimaan myös tilannetta, jossa sivutoimista yritystoimintaa kehitetään siten, että liikevaihto nousisi 12 000 euroon vuodessa. Laskennan kulurakenne ja kilometrit perustuvat case-yrityksen nykyiseen kulurakenteeseen, jossa vuosittaiset yrityksen muut kulut ovat 12,5 % ja veroilmoituksella lisävähennyksiin menevää kilometrikorvausta 12 % liikevaihdosta.

Yritystapauksissa on huomioitu myös vaihtoehto, jossa yrittäjän ansiotulon taso nousee, mutta yritystoiminta säilyy ennallaan. Lisäksi on huomioitu erikseen tilanne, jossa yrittäjän olisi osakeyhtiössä mahdollista vuokrata yritykselle toimitilaksi itseltään toimitilaa. Tällöin 75 % tulon hankinnasta tapahtuu asiakkaan luona ja 25 % onnistuu sellaisesta toimitilasta käsin, joka sijaitsee yrittäjän kotona. Kolmantena arvioitiin vielä sitä, mikäli tapauksissa E ja F yrittäjä kerryttäisikin nettovarallisuutta yritykseen, ja nostaisi varallisuutta yrityksestä vain edullisimpien varojensiirtokeinojen mukaisesti, eli kilometrikorvauksina, mahdollisina päivärahoina, luontoisetuina, osinkoina ja vuokrana.

Case-yrityksen verolaskennassa verrattiin yrittäjän maksamaa kokonaisveron määrää seuraavissa tapauksissa:

- A. Toiminimi, muun työn ansiotulo 45 000 €, yrityksen liikevaihto 5600
- B. Toiminimi, muun työn ansiotulo 60 000 €, yrityksen liikevaihto 5600
- C. Toiminimi, muun työn ansiotulo 45 000 €, yrityksen liikevaihto 12 000 €
- D. Toiminimi, muun työn ansiotulo 60 000 €, yrityksen liikevaihto 12 000 €
- E. Osakeyhtiö, muun työn ansiotulo 45 000 €, yrityksen liikevaihto 5600 €, yrittäjä siirtää yrityksestä varallisuutta itselleen palkkana, luontoisetuina, kilometrikorvauksina ja osinkoina
- F. Osakeyhtiö, muun työn ansiotulo €, yrityksen liikevaihto 5600 €, yrittäjä siirtää yrityksestä varallisuutta itselleen palkkana, luontoisetuina, kilometrikorvauksina ja osinkoina
- G. Osakeyhtiö, muun työn ansiotulo 45 000 €, yrityksen liikevaihto 12000 €, yrittäjä siirtää varallisuutta yrityksestä itselleen kuukausipalkkana, luontoisetuina, kilometrikorvauksina ja osinkoina
- H. Osakeyhtiö, muun työn ansiotulo 60 000 €, yrityksen liikevaihto 12000 €, yrittäjä siirtää varallisuutta yrityksestä itselleen kuukausipalkkana, luontoisetuina, kilometrikorvauksina ja osinkoina

Tapaukset vastaavat toisiaan siten, että A-toiminimeä voi verrata E-osakeyhtiöön ja niin edes päin. Osakeyhtiöstä pyritään nostamaan palkkaa vastaavan kokoisen toiminimiyrityksen verran, mutta niin että yritykseen kertyy myös jonkin verran nettovarallisuutta.

Yrittäjän kokonaisverotuksesta tehdyissä laskelmissa osakeyhtiö oli verotuksellisesti edullisin yritysmuoto kaikissa tutkituissa tapauksissa, joskin joissain tapauksissa ero osakeyhtiön hyväksi oli melko maltillinen. Taulukossa 2 on kuvattu ensin toiminimiyrittäjän kokonaisverotuksen määrä, sisältäen yrittäjän laskelmissa huomioidut ansiotulot ja yritystoiminnasta syntyvät pääomatulot. Taulukossa 3 toiminimiyrityksiä kokoluokaltaan vastaavat yritystapaukset osakeyhtiömuotoisina, kokonaisverotuksen luku sisältää näissä tapauksissa myös yrityksen yhteisöveron. Osakeyhtiömuotoisissa tapauksissa on pyritty maksamaan suunnilleen toiminimi-muotoisen yrityksen verran varallisuutta vuositason ulos yrityksestä, sekä hyödyntää vähimillään luontoisetuna työnantajan tarjoaman liikuntasetelin maksimimäärä. Yrityksen tulosta ei ole kuitenkaan pyritty 100 % tulouttamaan yrittäjälle, vaan pieni osa voittoa on saanut jäädä yritykseen sisään puskuriksi ja nettovarallisuuden kerryttämiseksi.

Taulukko 2. Yrittäjän kokonaisverotuksen tulokset: yritysmuotona toiminimi

	A	B	C	D
Ansiotulot yhteensä	48 642,75	63 642,75	53 150,5	68 150,5
Pääomatulot	200	200	200	200
Kokonaisverot	10 460,76	16 689,88	12 271,56	18 662,19
Yrittäjän nettotulot	38 381,99	47 152,87	41 078,94	49 688,31

Taulukko 3. Yrittäjän kokonaisverotuksen tulokset: yritysmuotona osakeyhtiö

	E	F	G	H
Ansiotulot yhteensä	48 000	63 000	51000	66000
Pääomatulot	28	28	36	36
Verottomat tulot	1339	1339	2218	2218
Kokonaisverot	10 273	16 479,09	11 822,57	18 136,15
Yrittäjän nettotulot	39 216,04	48009,95	41 895,51	50 581,93
Yritykseen jäävän voiton määrä	376,16	376,16	1712,32	1712,32

Aiempien tapausten lisäksi laskettiin hyötyisikö kyseinen yrittäjä todellisuudessa osakeyhtiömuotoisen yrityksen kanssa tehtävistä sopimuksista muuttamalla laskelmaa siten, että yrittäjä tekisi osan asiakastyöstään toimitilasta, jonka vuokraisi yrityksen käyttöön asiakaskäyntien ajaksi. Tällaisen työn määrä arvioitiin tässä laskelmassa maltillisesti 25 % yrityksen nykyisestä toiminnasta, mutta käytännössä se voisi olla myös 100 %. Vuokran määrä on pyritty arvioimaan vaadittavan tilan ja ajan perusteella. Kilometrikorvauksien ja palkkana maksettavan korvauksen määrää on vastaavasti pienennetty. Laskennan tulokset esitetään taulukossa 4.

Taulukko 4. Vuokratulojen vaikutus yrittäjän nettotuloihin

	A / E	B / F	C / G	D / H
Toiminimiyrittäjän nettotulot	38 381,99	47 152,87	41 078,94	49 688,31
Oy-yrittäjän nettotulot ilman vuokratuloja	39 216,04	48 009,95	41 895,51	50 581,93
Oy-yrittäjän nettotulot, 25 % toimitiloista käsin	39 144,68	47 988,75	41 773,14	50 567,05
Oy-yrittäjän nettotulot, 50 % toimitiloista käsin	39 238,45	48 104,03	42 605,64	51 399,55

Kun työajasta 25% siirretään omiin toimitiloihin, ei yrittäjä erityisesti hyödy tilojen vuokraamisesta pääomatuloina verrattuna niihin osakeyhtiöihin, joissa vuokrasopimusta ei käytetty. Ero on kuitenkin edelleen osakeyhtiömuotoisen yrityksen hyväksi verrattuna toiminimiyrittäjään. Lisäksi on huomioitava, että yrittäjän nettotuloja painaa se, että verottomina maksettavia

kilometrikorvauksia tulee maksettavaksi vähemmän. Tästä johtuen sen sijaan yrityksen tuloslaskelmalla kulut vähentyivät, joten yrityksen voiton määrä kasvoi ja yritystoiminta oli kannattavampaa. On myös huomioitava, että yrittäjän ajoneuvokulut vastaavasti pienenevät, mikäli hän pystyy ottamaan asiakkaita vastaan omissa tiloissa ja lisäksi hän voi säästää näin huomattavasti työaikaansa. Toimitilojen vuokraamisen hyöty kuitenkin verotuksellisesti osoittautuu suuremmaksi suurempien kokonaistulojen tilanteessa, joten voisi päätellä, että verosuunnittelun merkitys korostuu mitä suuremmista kokonaisansioista on kyse. Tämä näkyy jo taulukossa 4 vertaamalla C/G- ja D/H-yritysten sarakkeita alimmalla rivillä tapauksessa, jossa yrittäjä siirtyy tekemään 50 % työajasta toimitiloistaan käsin. Yrittäjä olisi myös näissä tapauksissa hyötynyt tilojen vuokraamisesta huomattavasti enemmän siirtämällä kaiken toimintansa toimitilasta käsin tapahtuvaksi.

Sivutoimisen toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi osoittautui näissä laskelmissa verotuksen kannalta kannattavaksi vaihtoehdoksi. Yrittäjälle jää vielä punnittavaksi, kuinka osakeyhtiöittämissä muut hyödyt ja mahdolliset haasteet vaikuttavat päätökseen yritysmuodon muuttamisesta. Mikäli tulevaisuudessa yritystoimintaa lähdetään voimallisemmin kehittämään, tai yrityksen liikevaihto selkeästi kasvaa nykyisestä, kannattaa yrittäjän harkita yritysmuodon muuttamista.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Työn tutkimusmenetelmänä olleen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena oli koota oleellista tietoa johdonmukaisesti yhteen. Työn teoriaosassa käytiin läpi yritysmuodon muutoksen kannalta tärkeä verotuksellinen ja lainsäädännöllinen tieto. Työn tuloksissa tulivat esiin yritysmuodon muutoksen verotuksellinen kannattavuus sekä verosuunnittelun mahdollisuudet. Toisaalla vaakakupissa painavat yritysmuodon muutoksesta seuraavat hallinnolliset muutokset ja vastuut. Pienyrittäjien ja yksinyrittäjien kannalta osakeyhtiön pyörittämisestä on melko vähäisesti tietoa saatavilla ja olisin kaivannut myös aiemmista tutkimuksista konkreettisemmin avattuja tuloksia. Yrityskirjallisuuden kentällä olisi selvästi tilaa osakeyhtiön perustamista ja käytännön hallintoa käsittelevälle kirjallisuudelle nimenomaan mikro- ja yksinyrittäjän näkökulmasta käsin.

Ensimmäinen tutkimuskysymyksistä oli selvittää milloin yrittäjän ja yrityksen kokonaisverotuksen kannalta on kannattavaa pohtia osakeyhtiöittämistä. Tässä tutkimuksessa osakeyhtiö, kenties yrityskoon huomioon ottaen jopa hieman yllättäen, vaikuttaa toiminimeä kannattavammalta yritysmuodolta kaikissa lasketuissa tapauksissa. Ennakko-odotukset olivat, että osakeyhtiöittäminen alkaisi näyttää kannattavammalta vasta yritystoiminnan kasvaessa. Sivutoimisen yrittäjän tapauksessa palkkatulo päätulonlähteestä nostaa kuitenkin nopeasti ansiotulon verotusta. Suomessa ansiotuloverotuksen progressiivisuuden takia selkeä linja on, että mitä enemmän puhdasta ansiotuloa, sitä enemmän veroja maksettavaksi kertyy. Muualta syntyvän palkkatulon takia nämä tulokset eivät välttämättä ole suoraan verrannollisia kaikkien toiminimiyrittäjien kohdalla. Laskennallisesti ei ole kuitenkaan merkitystä syntykö ansiotulo palkkatyöstä vai suoraan yritystoiminnasta, vaan ansiotulojen kokonaismäärä.

Verotuksellisen kannattavuuden lisäksi tutkimuksessa vastattiin siihen, mitkä muut edut voisivat puoltaa pienenkin yrityksen osakeyhtiöittämistä. Yritysmuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi tarjoaa yrittäjälle useita etuja. Yhtenä tärkeimmistä nostaisin esiin taloudellisen vastuun rajauksen, sillä yrittäjä pystyy osakeyhtiössä paremmin suojaamaan muualta hankkimaansa omaisuutta. Lisäksi osakeyhtiö tarjoaa laajemmat mahdollisuudet verosuunnitteluun sekä yrityksen pääoman kasvattamiseen, kuten myös Eriksson (2019) ja Rainio (2021) ovat todenneet. Yrityksen verosuunnittelu ja nettovarallisuuden määrä vaikuttavat yrittäjän ja yrityksen maksamiin veroihin. Toiminimiyrittäjälle ansiotulon määrän madaltaminen voi olla haaste matalan tai negatiivisen nettovarallisuuden toiminimiyrityksessä. Mikäli yrityksen

nettovarallisuus painuu alas, jää myös yrityksen tuloksesta saatava pääomatulo-osuus matalaksi. Koska toiminimiyrittäjä ei voi tehdä itsensä kanssa sopimuksia esimerkiksi toimitilojen vuokraamisesta, hänelle ei voi syntyä sitä kautta yritystoiminnasta johtuvaa pääomatuloa. Mahdollisuus tehdä sopimuksia yrittäjän ja yrityksen välille on yksi syistä, jotka mahdollistavat osakeyhtiössä yrittäjälle pääomatulon kasvattamisen. Tästä näkökulmasta erityisesti sivutoimisessa yritystoiminnassa voisi olla eduksi, mikäli yrityksen tuottamaa varallisuutta voidaan jakaa yrittäjälle jotenkin muutoin kuin ansiotulona, kuten myös Tikka ym. (2023) huomauttavat. Tämä näkyi myös suuremmilla vuosiansioilla tässä tutkimuksessa, kun verrattiin vuokratulojen vaikutusta yrittäjän kokonaisverotukseen.

Osakeyhtiössä nettovarallisuuden kasvaessa yhtiö voi muun muassa maksaa tulevana vuosina suurempia huojennettuja osinkoja. Tällainen voisi olla järkevää sivutoimisella yrittäjällä esimerkiksi silloin, kun yrittäjällä ei ole palkkatulolle välttämätöntä tarvetta henkilökohtaisen talouden puolella. Hyöty on kuitenkin riippuvainen yritystoiminnan voitosta, sillä yrittäjälle koko yritystulon maksaminen niin huojennettuina osinkoina vaatisi huomattavaa yrityksen nettovarallisuutta, kuten myös Ruotsalainen (2019) omassa tutkimuksessaan totesi. Mikäli tämän tutkimuksen case-yrittäjä haluaisi maksaa itselleen palkan sijaan huojennettuja osinkoja, vaatisi se yritykseltä 60 000 euron nettovarallisuutta. Yrityksen nykytilanteeseen nähden tämä vaatisi nettovarallisuuden moninkertaistumista, joten pienyrittäjän ei lähtökohtaisesti kannata osakeyhtiöittää toimintaansa vain edullisten osinkojen toivossa. Toki kannattaa muistaa, että myös 8 % nettovarallisuuden ylittäviä ansiotulo-osinkoja jaettaessa, niiden määrästä 25 % on verotonta tuloa (Verohallinto, 2023f). Nettovarallisuuden kasvattamisesta voi olla hyötyä myös muutoin yrityksen kehittämiseksi, tulevaisuuden investoinneille, lisärahoituksen hankkimiselle tai esimerkiksi yritystoiminnan kokoajaistamiselle.

Pohdittaessa yrityksen muuttamista osakeyhtiöksi on huomioitava myös yritysmuodonmuutoksen toiminimiyrittäjälle tuomat huonot puolet. Milloin ne voisivat kallistaa päätöksen sille puolelle, ettei toiminimeä kannata osakeyhtiöittää? Yritystoiminnan hallinto muuttuu kokonaisuudessaan raskaammaksi osakeyhtiöittämisen seurauksena, kuten myös aiheesta aiemmin tehdyissä tutkimuksissa on todettu ja korostettu (Grönholm, 2013; Kauppila, 2019). Tähän voidaan katsoa kuuluvaksi kirjanpito, palkkahallinto, osakeyhtiölain mukainen yrityksen johtaminen ja päätöksenteko sekä siihen liittyvä dokumentaatio. Kasvavat kirjanpidon ja palkkahallinnon vaatimukset voivat pienyrityksen osalta johtaa niin merkittävään yritystoiminnan kustannusten nousuun taloushallinnon osalta, että se vaikuttaa yritystoiminnan

kannattavuuteen erityisesti sivutoimisen yrityksen ollessa kyseessä. Laskelmissa oletettiin yrityksen kulutason pysyvän yhtiömuodon muutoksessa samana, joten mikäli kirjanpito ja palkkahallinto päätetään osakeyhtiöittämissä seurauksena ulkoistaa, pitää muuttuva kulurakenne ottaa huomioon yritysmuodon muutoksen suunnittelussa ja kannattavuuslaskelmissa.

Yhtenä yritysmuodon muuttamisen kannattavuuden kriteerinä voisi nähdä näkemyksen toiminnan jatkuvuudesta tulevaisuuteen, sekä tarpeen investoinneille ja yrityksen kehittämiselle. Näin myös Eriksson (2018) ja Rainio (2021) omilla tuloksissaan näkivät yritysmuodon muutoksen kannattavuuden. Mikäli yritystoiminnan päättäminen tuntuu todennäköiseltä lähivuosien aikana, jäävät osakeyhtiöittämisestä saatavat hyödyt pieniksi verrattuna osakeyhtiön vajaan ja kuluihin nähden. Näkisin että osakkeen omistajan rajoitettu vastuu ja yrityksen nettovarallisuuden kasvattaminen hyödyttävät myös erityisesti yrityksen kehittämistä ja kasvua. Yritystoiminnan kehittämisen suhteen voisi olla mielenkiintoista tutkia jatkossa, onko yritysmuotojen välillä eroja yrittäjien suhtautumisessa yritystoiminnan kehittämiseen. Ovatko osakeyhtiömuotoiset yritykset keskimäärin toiminimiyrittäjiä innokkaampia tai rohkeampia investoimaan ja laajentamaan yritystoimintaansa? Jarruttaako toiminimi yritysmuotona yritysten kehittämistä? Kuinka yritysmuoto vaikuttaa mahdollisuuksiin rahoittaa omaa yritystä, tai toisaalta ulkopuoliseen rahoitukseen ja sen hankkimiseen?

Yhteenvetona voisi sanoa, että pienemmänkin sivutoimisen yrittäjän kannattaa suhtautua osakeyhtiöittämiseen vakavasti otettavana vaihtoehtona verotukseen ja yrityksen kehittämiseen liittyvien hyötyjen takia. Hallinnollisia vaatimuksia ei kannata myöskään nähdä vain negatiivisessa valossa, sillä esimerkiksi tilinpäätös antaa paljon tärkeää taloudellista tietoa yrityksen tilasta. Lähivuosien verotuksellisista ja lainsäädännöllisistä muutoksista huolimatta, tulokset ovat yhteneväiset aiempien tutkimusten kanssa. Tämän tutkimuksen aineistonkeruun ajankohta vuodenvaihteessa oli laskenta-arvojen suhteen hyvä, sillä laskenta saatiin tehtyä uusimmilla verohallinnon päätöksillä ja huomioiden vuoden 2024 muutokset. Myös ajankohdasta kirjallisuutta oli kirjallisuuskatsauksen aineistoksi hyvin saatavilla.

Uskon, että osakeyhtiö tarjoaisi yrittäjälle yrityksen kehittämiseen laajemman ja ammattimaisemman työkalusalkun maailmassa, jossa perinteisten toiminimiyrittäjien kannattaa pohtia liiketoimintamallien ja yrittäjyyden muotojen, sekä yritysten välisen yhteistyön kehittämistä entistä innovatiivisemmalla näkökulmalla.

LÄHTEET

- Aaltio, I. (1999). *Case-tutkimus metodisena lähestymistapana*.
<https://metodix.fi/2014/05/19/aaltio-marjosola-casetutkimus/>
- Airaksinen, M., Pulkkinen, P., & Rasinaho, V. (2021). *Osakeyhtiölaki: I-II*. Alma Talent.
- Airaksinen, O. (27.4.2020). Liiketoiminta katkolla – laittaisinko yrityksen pöytälaatikkoon. *Taloustaito*. <https://www.taloustaito.fi/tyo-elake/liiketoiminta-katkolla--laittaisinko-yrityksen-poytalaatikkoon/#ad1c8d64>
- Collin, J. (2022). *Osakeyhtiön yhtiökokous: Uudistunut yhtiökokouslainsäädäntö*. Alma Talent.
- Digi- ja väestötietovirasto. (i.a.). *Yksityinen elinkeinonharjoittaja*.
<https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-perustaminen/yritysmuodot/opas/yksityinen-elinkeinonharjoittaja>
- Digi- ja väestötietovirasto. (23.1.2023). *Toiminimen lopettaminen*.
<https://www.suomi.fi/yritykselle/muutokset-ja-kriisitilanteet/yritystoiminnan-lopettaminen/opas/yritystoiminnan-lopettaminen/toiminimen-lopettaminen>
- Grönholm, L. (2013). *Toiminimestä osakeyhtiö. Case: Tmi X* [AMK-opinnäytetyö, Turun Ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013112718674>
- Eläketurvakeskus. (27.6.2023). *Milloin tarvitsen YEL-eläkevakuutuksen?*
<https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/yrittäjä-maksaa-palkkaa/>
- Eriksson, S. (2018). *Toiminimestä osakeyhtiöksi verotuksen näkökulmasta: Kokonaisverovaikutus Caseyrytyksissä*. [AMK-opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu].
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201805107560>
- Ihantola, E-M. & Leppänen, P. (2018). *Yrityksen kirjanpito. Liiketapahtumista tilinpäätökseen*. Gaudeamus.
- Kauppila, J. (2019). *Yrityksen perustamisopas sivutoimiselle yksinyrittäjälle* [AMK-opinnäytetyö, Saimaan ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019111421201>
- Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>
- Kukkonen, M., & Walden, R. (2020). *Elinkeinoverolaki käytännössä* (4. p.). Alma Talent.
- Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#O1>

- Laki tilintarkastuksesta 1141/2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141>
- Laki verotusmenettelystä 1558/1995. <https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1995/19951558>
- Laki yleisradioverosta 484/2012. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120484>
- Mattinen, K. (2019). *Henkilökuntaedut käytännönläheisesti* (4. p.). Kauppakamari.
- Niskakangas, H., & Knuutinen, R. (22.8.2023). *Henkilöverotus* (päivittyvä teos). Alma Talent.
- Ojanperä, A. (2015). *Toiminimestä osakeyhtiöksi: Ohjeistus tilitoimistoille* [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505209214>
- Osakeyhtiölaki 624/2006. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>
- Ossa, J. (2020). *Yritystoiminnan verotus* (3. p.). Kauppakamari.
- Patentti- ja rekisterihallitus. (2.9.2021). *Yksityisen elinkeinonharjoittajan (toiminimiyrittäjän) lopettamisilmoitus*. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/lopettaminen.html>
- Patentti- ja rekisterihallitus. (21.12.2023). *Osakeyhtiön lopettaminen*. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/lopettaminen.html>
- Patentti- ja rekisterihallitus. (3.1.2024a). *Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä*. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>
- Patentti- ja rekisterihallitus. (19.2.2024b). *Osakeyhtiön perustaminen ja perustusilmoitus*. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>
- Penttilä, S. (15.10.2018). *Peitelty osinko. Tilisanomat*. <https://tilisanomat.fi/nuijan-kopautukset/yritysverotus/peitelty-osinko>
- Rainio, E. (2021). *Opas toiminimiyrittäjälle – yritysmuodon muutos osakeyhtiöksi* [AMK-opinnäytetyö, Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202104114583>
- Reikko, S. (2021). *Kevytyrittäjästä osakeyhtiön perustamiseen* [AMK-opinnäytetyö, Metropolia Ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021112922461>
- Ruotsalainen, S. (30.12.2019). *Nettovarallisuus mikroyrityksen verosuunnittelukeinona* [Kandidaatin tutkielma, LUT-yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202001243244>
- Salminen, A. (2023). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin* (Vaasan yliopiston raportteja 40). Vaasan yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>

Sillanpää, M., Vahtera, V., & Koski, P. (13.2.2024). *Yhtiöoikeus* (päivittyvä teos). Alma Talent.

Suomen perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen yrittäjät. (i.a.-a). *Työnantajamaksut ja vakuutukset*.
<https://www.yrittajat.fi/tyonantajalle/tyonantajan-velvollisuudet/tyonantajamaksut-ja-vakuutukset/#kenet-pitaa-vakuuttaa>

Suomen yrittäjät. (i.a.-b). *Yhtiömuodon muuttaminen*.
<https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/yrityksen-muutostilanteet/yhtiömuodon-muuttaminen/>

Tikka, K., Nykänen, O., Juusela, J., & Viitala, T. (27.11.2023). *Yritysverotus I-II* (päivittyvä teos). Alma Talent.

Tilastokeskus. (25.1.2024). *Työlliset, palkansaajat ja yrittäjät sukupuolen mukaan, 15–74-vuotiaat 2009–2003*.
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tyti/statfin_tyti_pxt_13ap.px/table/tableViewLayout1/

Torkkel, T. (2023). *Yrityksen verolaskenta*. Kauppakamari.

Tulorekisteri. (8.10.2020). *Yrittäjä: kun maksat palkkaa, ilmoita tiedot tulorekisteriin*.
<https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/yrittäjä-maksaa-palkkaa/>

Tulorekisteri. (3.10.2023). *Erillisilmoitus*. <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/tyonantajan-erillisilmoitus-tulorekisterissa/>

Tuloverolaki 1535/1992. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1753/2015. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151753>

Verohallinto. (11.5.2017). *Pääomatulon veroprosentti*.
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>

Verohallinto. (29.12.2020). *Työtilan vuokra – työtilan kulut liikkeen- tai ammatinharjoittajan verotuksessa*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/tyotila/>

Verohallinto. (2021a). *Miten yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus lasketaan?*
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/nettovarallisuus/miten-nettovarallisuus-lasketaan/>

- Verohallinto. (2021b). *Elinkeinotoiminnan tulos ja sen jakaminen ansiotuloksi ja pääomatuloksi – liikkeen- ja ammatinharjoittaja*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/nettovarallisuus/>
- Verohallinto. (2021c). *Vahvistettujen tappioiden vähentäminen – osakeyhtiö ja osuuskunta*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/vahvistettujen-tappioiden-vahentaminen/>
- Verohallinto. (2022a). *Tappiot – liikkeen- tai ammatinharjoittaja*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/tappiot/>
- Verohallinto. (2022b). *Yrittäjän ajoneuvojen kulut*. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/ajoneuvojen_kulut/
- Verohallinto. (2022c). *Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi*. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhtioksi3/>
- Verohallinto. (.2022d). *Työnantajan ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu*. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48793/tyonantajan-ja-vakuutetun-sairausvakuutusmaksu2/#3.3-yrittajan-ja-apurahansaajan-sairausvakuutusmaksu>
- Verohallinto. (2023a). *Kirjanpito, tilikausi, verokausi*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>
- Verohallinto. (2023b). *Osakkeen matemaattinen arvo ja vertailuarvo*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/osakkeen-matemaattinen-arvo-ja-vertailuarvo/>
- Verohallinto. (2023c). *Tilapäinen työmatka ja lisävähennys – liikkeen- tai ammatinharjoittajan päiväraha*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/tilapainen-tyomatka-ja-paivaraha/>
- Verohallinto. (2023d). *Osakeyhtiön ja osuuskunnan tuloverotus*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/tuloverotus/>
- Verohallinto (2023e) *Julkisesti noteeraamattoman osakeyhtiön osakkeen matemaattisen arvon ja vertailuarvon laskeminen*. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/152870/julkisesti-noteeraamattoman-osakeyhtion-osakkeen-matemaattisen-arvon-ja-vertailuarvon-laskeminen1/>
- Verohallinto. (2023f). *Osingot listaamattomasta yhtiöstä*. <https://www.vero.fi/henkiliasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/osingot-listaamattomasta-yhtiosta/>
- Verohallinto. (2023g). *Toiminnan keskeyttäminen*. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/toiminnan-keskeyttaminen/>

- Verohallinto. (2023h). *Kilometrikorvaus ja päiväraha*.
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/kilometrikorvaus_ja_paivaraha/
- Verohallinto. (2023i). *Ansiotulot*. <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot/ansiotulot/>
- Verohallinto. (2024a). *Verotettavan tulon laskenta henkilöverotuksessa*.
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan-tulon-laskeminen-henkilöverotuksessa7/>
- Verohallinto. (.2024b). *Liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus*.
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattiharjoittaja/veroilmoitus/>
- Verohallinto. (2024c). *Tulohankkimiskulut ansiotuloissa*. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulohankkimiskulut-ansiotuloista9/>
- Verohallinto. (.2024d). *Osakeyhtiön ja osuuskunnan veroilmoitus*.
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/veroilmoitus/>
- Vilka, H. (2023). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Art House.
- Villa, S. (2023). *Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiöt*. Alma Talent.